

**AFYONKARAHİSAR İHSANİYE İLÇESİ
KÖYLERİNDEKİ KÖY ODALARIN
MEKANSAL ANALİZİ**

Melike GÜRMAN
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Prof. Dr. Ş. Ebru OKUYUCU
Temmuz, 2024
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

AFYONKARAHİSAR İHSANİYE İLÇESİ
KÖYLERİNDEKİ KÖY ODALARININ MEKANSAL
ANALİZİ

Hazırlayan
Melike GÜRMAN

Danışman
Prof. Dr. Şerife Ebru OKUYUCU

AFYONKARAHİSAR, 2024

ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Afyonkarahisar İhsaniye İlçesi Köylerindeki Köy Odalarının Mekansal Analizi” adlı çalışmanın, tüm hazırlanma süreçlerinde bilimsel etik kurallara ve atıf gösterme ilkelerine riayet ettiğimi belirterek aksi bir durumun tespiti halinde sorumluluğun tamamen bana ait olduğunu kabul, beyan ve taahhüt ederim.

30/07/2024

İmza

Melike GÜRMAN

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENSTİTÜ ONAYI

Öğrencinin	Adı- Soyadı	Melike GÜRMAN
	Numarası	210658115
	Anabilim Dalı	Sanat ve Tasarım
	Programı	Sanat ve Tasarım
	Program Düzeyi	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Sanatta Yeterlik
Tezin Başlığı	Afyonkarahisar İhsaniye İlçesi Köylerindeki Köy Odalarının Mekansal Analizi	
Tez Savunma Sınav Tarihi	30.07.2024	
Tez Savunma Sınav Saati	10.00	

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek ☒oy birliği – ☐oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hacı İbrahim DELİCE
MÜDÜR

Bu tez, Enstitü Müdürlüğünce kontrol edilerek, elektronik imza kullanılarak onaylanmıştır.

ÖZET

AFYONKARAHİSAR İHSANİYE İLÇESİ KÖYLERİNDE KÖY ODALARININ MEKANSAL ANALİZİ

Melike GÜRMAN

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANABİLİM DALI

Temmuz,2024

Danışman: Prof. Dr. Şerife Ebru OKUYUCU

Kültürel değerlerimizden biri olan misafirperverliğin, somut hallerinin karşılığını köy odaları olarak kabul etmek mümkündür. Köy halkının evinin veya bahçesinin yanında yer alan köy odalarının yoldan geçenlerin konaklaması için kapıları her daim açıktır. Köy odaları, halk mimarisi yanında kültür, sanat ve eğitim gibi birçok alanda kendine ait sorumluluk, kural ve davranışsal durum geliştirmiştir. Bu bağlamda hem somut olan kültürel miras aynı zamanda somut olmayan kültürel mirasın niteliklerini taşıyan köy odalarının sürdürülebilirliğinin sağlanmasına katkı sunmak ve köy odalarına ilişkin bir envanter oluşturulabilmesine yönelik bu tez çalışması hazırlanmıştır. Tez çalışması kapsamında, Afyonkarahisar İhsaniye İlçesinin Susuzosmaniye ve Cumalı köylerinde toplamda 12 köy odası mimari bağlamda analiz edilmiştir. Yapılan saha çalışması sonucunda; köy odalarının bazılarının yıkıldığı, bazılarının yıkılmaya yüz tutup yeniden inşa edildiği, bazılarının da farklı işlevde kullanıldığı görülmüştür. Köy odalarının mimari ölçekte incelemeleri yapılırken; binanın fiziksel durumu, iç mekan donatıları, işlevselliği ve kullanım şekli analiz edilmiştir. Afyon yöresinde köy odaları ile ilgili bir çalışma yapılmamış olması ve köy odalarına ilişkin yazılı bir kaynak bulunmaması bu çalışmayı önemli kılmaktadır. Tez çalışmasında, somut olmayan ve aynı zaman somut olan kültürel mirasımızın gelecek kuşaklara aktarılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Köy odaları, Afyonkarahisar, İhsaniye, Kültürel Miras, Misafirperverlik

ABSTRACT

SPATIAL ANALYSIS OF VILLAGE ROOMS IN AFYONKARAHİSAR İHSANİYE DİSTRİCT VILLAGES

Melike GÜRMAN

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF ART AND DESIGN**

July, 2024

Advisor: Prof. Dr. Şerife Ebru OKUYUCU

It is possible to accept the tangible state of hospitality, one of our cultural values, to be an equivalent of village chambers. The doors of village chambers which are located near the houses or yards of villagers are always open for travelers to spend the night. Besides public architecture, village chambers have developed a sense of responsibility, rule and behavioral state in most areas such as culture, art and education. In this context, the present thesis study was prepared to contribute to the sustainability of village chambers which bear the qualities of both tangible cultural heritage and intangible cultural heritage and create an inventory related to village chambers. Within the scope of the thesis study, a total of 12 village chambers in Susuzosmaniye and Cumalı villages of Afyonkarahisar İhsaniye District were analyzed in an architectural context. As a result of a field research, it was found that some of the village chambers had gone to ruin, while some were so demolished that they had to be rebuilt and some were used for different purposes. When examining the village chambers on an architectural scale, physical condition, interior equipment, functionality and usage of the buildings were analyzed. A lack of studies and written sources on village chambers in Afyon area makes this study noteworthy. In the thesis study, it was aimed to pass our tangible and intangible cultural heritage on to the next generation.

Keywords: Village chambers, Afyonkarahisar, İhsaniye, Cultural Heritage, Hospitality

ÖN SÖZ

Tez çalışmam boyunca yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren, sabrını ve güler yüzünü hiçbir zaman esirgemeyen kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Şerife Ebru OKUYUCU'ya sonsuz teşekkür ve şükranlarımı sunarım.

Hayatımın her aşamasında olduğu gibi tez çalışmanın konusu olan köyü ve köy halkını ziyaretlerinde yanımda olan annem Zeynep Gürman'a, rölöve ölçülerinde bana yardımcı olan babam Yusuf Gürman'a her zaman minnettarım. Ayrıca bu süreçte beni hep destekleyen canım abim Mehmet Gürman'a ne kadar teşekkür etsem az kalır. Gerek lisans gerekse yüksek lisans eğitimi aldığım üniversite hayatım boyunca bana destek olan burada isimlerini sayamadığım çok kıymetli hocalarıma saygılarımı sunarım.

Melike GÜRMAN
2024, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI	ii
ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
RESİMLER LİSTESİ	x
ÇİZİMLER LİSTESİ.....	xiii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KÖY VE KÖY ODASI KAVRAMI

1. KÖY	3
2. KÖY ODASI	4
2.1. KÖY ODASININ TANIMI.....	4
2.2. KÖY ODASININ TARİHÇESİ	5
2.2.1. İslam Geleneğinde Odanın Tarihçesi.....	5
2.2.2. Türklerde Odanın Tarihçesi.....	5
2.3. KÖY ODASININ İŞLEVLERİ	7
2.4. KÖY ODASININ ADABI VE ODA HİYERARŞİSİ.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

AFYONKARAHİSAR İLİ İHSANİYE İLÇESİ

1. İHSANİYE İLÇESİ.....	11
1.1. COĞRAFI KONUMU.....	11
1.2. TARİHÇESİ	11
2. SUSUZOSMANİYE VE CUMALI KÖYÜ	12

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AFYONKARAHİSAR İLİ İHSANİYE İLÇESİ KÖYLERİNDEKİ KÖY ODALARININ MEKANSAL ANALİZİ

1. KÖY ODALARININ MİMARİ BAĞLAMDA İNCELENMESİ	14
1.1. SUSUZOSMANİYE KÖYÜ KÖY ODALARI	14
1.1.1. Yıkılmış ve Farklı İşlevdeki Köy Odaları	23
1.2. CUMALI KÖYÜ KÖY ODALARI	25
1.2.1. Yıkılmış ve Farklı İşlevdeki Köy Odaları	34
2. KÖY ODALARIN İŞLEVLERİ	36
3. KÖY ODALARININ MEVCUT DURUMLARININ MEKANSAL ANALİZİ .	41
3.1. KATALOG-1: SUSUZOSMANİYE KÖYÜ-EMİN ÇAVUŞ KÖY ODASI.....	42
3.2. KATALOG-2: SUSUZOSMANİYE KÖYÜ-ABDURRAHMAN DOĞAN KÖY ODASI	46

3.3. KATALOG-3: SUSUZOSMANİYE KÖYÜ-AHMET SADIK TAŞPINAR KÖY ODASI	50
3.4. KATALOG-4: SUSUZOSMANİYE KÖYÜ-TEZCAN DEMİRBAŞ KÖY ODASI	55
3.5. KATALOG-5: SUSUZOSMANİYE KÖYÜ- SABİRLER KÖY ODASI	60
3.6. KATALOG-7: CUMALI KÖYÜ-RAMAZAN SÖMÜRGEN (MUHTAR ODASI) KÖY ODASI.....	65
3.7. KATALOG-8: CUMALI KÖYÜ-İSMAİL ŞİMŞEK KÖY ODASI	68
3.8. KATALOG-9: CUMALI KÖYÜ-ŞEVKET SÖMÜRGEN KÖY ODASI	70
3.9. KATALOG-10: CUMALI KÖYÜ-BEYTULLAH KÖKSALAN KÖY ODASI...	76
SONUÇ VE TARTIŞMA	83
KAYNAKÇA.....	85

TABLÖLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Emin Çavuş Köy Odası Mekan Analizi	16
Tablo 2. Abdurrahman Doğan Köy Odası Mekan Analizi	18
Tablo 3. Ahmet S. Taşpınar Köy Odası Mekan Analizi	20
Tablo 4. Tezcan Demirbaş Köy Odası Mekan Analizi	22
Tablo 5. Sabirler Köy Odası Mekan Analizi	23
Tablo 6. Kamil Uçar Köy Odası Mekan Analizi	24
Tablo 7. Muhtar Odası Mekan Analizi	27
Tablo 8. İsmail Şimşek Köy Odası Mekan Analizi	29
Tablo 9. Şevket Sömürge Köy Odası Mekan Analizi	31
Tablo 10. Beytullah Köksalan Köy Odası Mekan Analizi	33
Tablo 11. Cumalı Köyü Farklı İşlevdeki Köy Odasının Mekan Analizi	34
Tablo 12. Cumalı Köyü Yıkılmış Köy Odasının Mekan Analizi	35
Tablo 13. Köy Odaları Genel Bilgi	41
Tablo 14. Susuzosmaniye- Cumalı Köyü Köy Odaları	80

RESİMLER LİSTESİ

Sayfa

Resim 1. Susuzosmaniye Köy Odası	14
Resim 2. Emin Çavuş Köy Odası Konum.....	15
Resim 3. Emin Çavuş Köy Odası Ön Görünüş	15
Resim 4. Abdurrahman Doğan Köy Odası Konum	17
Resim 5. Abdurrahman Doğan Köy Odası Ön Görünüş.....	17
Resim 6. A.Sadık Taşpınar Köy Odası Konum	19
Resim 7. A. Sadık Taşpınar Köy Odası Ön Görünüş.....	19
Resim 8. Tezcan Demirbaş Köy Odası Konum	21
Resim 9. Tezcan Demirbaş Köy Odası Ön Görünüş	21
Resim 10. Sabirler Köy Odası Konum.....	24
Resim 11. Sabirler Köy Odası Görünüş.....	24
Resim 12. Sabirler Köy Odası İç Mekan	24
Resim 13. Kamil Uçar Köy Odası Konum.....	25
Resim 14. Kamil Uçar Köy Odası Görünüş.....	25
Resim 15. Kamil Uçar Köy Odası İç Mekan	25
Resim 16. Cumalı Köy Haritası	26
Resim 17. Muhtar Odası Konum	26
Resim 18. Muhtar Odası Ön Görünüş.....	26
Resim 19. İsmail Şimşek Köy Odası Konum	28
Resim 20. İsmail Şimşek Köy Odası Ön Görünüş.....	28
Resim 21. Şevket Sömürge Köy Odası Konum	30
Resim 22. Şevket Sömürge Köy Odası Ön Görünüş	30
Resim 23. Beytullah Köksalan Köy Odası Konum.....	32
Resim 24. Beytullah Köksalan Köy Odası Genel Görünüş	32
Resim 25. Oda Konum.....	35
Resim 26. Oda Ön Görünüş	35
Resim 27. Oda Konum.....	36
Resim 28. Oda Ön Görünüş	36
Resim 29. Oda Yan Görünüş	36
Resim 30. Katalog-1 Oda Plan Şeması	42
Resim 31. Odanın Kuzey-Batı Cephe Görünüş	43
Resim 32. Batı Cephe Görünüş.....	43
Resim 33. Oda Giriş Bölümü Perspektif Görünüş	43
Resim 34. Mutfak Tezgahı.....	44
Resim 35. Esas Oda Batı Duvarı.....	44
Resim 36. Esas Oda Kuzey Duvarı	44
Resim 37. Esas Oda Doğu Duvarı	44
Resim 38. Dolap Detayı	45
Resim 39. TV Detayı	45
Resim 40. Duvar Resimleri	45
Resim 41. Raf.....	45
Resim 42. Odanın Tavanı.....	45
Resim 43. Katalog-2 Oda Plan Şeması	46
Resim 44. Oda Batı Cephe Görünüş	47
Resim 45. Duvar Çini Detayı	47
Resim 46. Giriş Bölümü.....	47

Resim 47. Mutfak Tezgahı.....	47
Resim 48. Oda-2 İç Mekan	48
Resim 49. Esas Oda İç Mekan	48
Resim 50. Güney-Batı Köşesi	49
Resim 51. Raf.....	49
Resim 52. Dolap Görünüş	49
Resim 53. Dolap İç Düzen	49
Resim 54. PVC Tavan.....	50
Resim 55. Ahşap Tavan	50
Resim 56. Katalog-3 Oda Plan Şeması	51
Resim 57. Kuzey Cephe Görünüş	51
Resim 58. Veranda Cephe.....	52
Resim 59. Veranda	52
Resim 60. Yüklük Kapı.....	52
Resim 61. Yüklük Cephe Görünüş.....	52
Resim 62. Giriş Bölümü.....	53
Resim 63. Tezgah.....	53
Resim 64. Tuvalet	53
Resim 65. Oda Doğu Duvarı.....	54
Resim 66. Dolap ve	54
Resim 67. Oda Batı Duvarı	54
Resim 68. Oda Güney Duvarı	54
Resim 69. Katalog-4 Oda Zemin Kat Plan Şeması	55
Resim 70. Katalog-4 Oda Birinci Kat Plan Şeması	55
Resim 71. Köy Odası Doğu Cephe Görünüş	56
Resim 72. Oda Çevresi.....	56
Resim 73. Ahır	56
Resim 74. Ahır Tavan	56
Resim 75. Merdiven	57
Resim 76. Lavabo	57
Resim 77. Esas Oda Kapısı	57
Resim 78. Mutfak Kapı	57
Resim 79. Esas Oda Doğu Duvarı	58
Resim 80. Esas Oda Kuzey Duvarı	58
Resim 81. Esas Oda Güney Duvarı.....	58
Resim 82. Esas Odanın Batı Duvarı.....	58
Resim 83. Gömme Dolap	59
Resim 84. Oda Gömme Dolap 3	59
Resim 85. Odalar Arası Pencere	59
Resim 86. Mutfak Kuzey Duvarı	60
Resim 87. Mutfak Doğu Duvarı.....	60
Resim 88. Mutfak Güney Duvarı	60
Resim 89. Katalog-5 Oda Plan Şeması	61
Resim 90. Oda Perspektif Görünüş	61
Resim 91. Oda Ön Görünüş	61
Resim 92. Oda Salon.....	62
Resim 93. Oda Mutfak	62
Resim 94. Oda Giriş Kapı	62
Resim 95. Oda Doğu Cephe.....	62
Resim 96. Oda Güney Cephe	63

Resim 97. Oda Batı Cephe	63
Resim 98. Oda Kuzey Cephe	63
Resim 99. Ahşap Dolap	63
Resim 100. Küçük Pencere-1	64
Resim 101. Ahşap Dolap	64
Resim 102. Küçük Pencere-2	64
Resim 103. Oda Tavan Desen	65
Resim 104. Oda Tavan Detay	65
Resim 105. Katalog-7 Oda Plan Şeması	66
Resim 106. Oda Giriş Bölümü	66
Resim 107. Oda Ön Görünüş-1	66
Resim 108. Oda Ön Görünüş-2	66
Resim 109. Ana Giriş Kapısı	67
Resim 110. Oda İç Mekan Panoramik Görüntü	67
Resim 111. Oda İç Mekan Lavabo	67
Resim 112. Katalog-8 Oda Plan Şeması	68
Resim 113. Giriş Bölümü	68
Resim 114. Oda Batı Cephe Görünüş	69
Resim 115. Oda Tuvaleti	69
Resim 116. Ana Giriş Kapısı	69
Resim 117. Güney Doğu Köşe	69
Resim 118. Doğu Duvarı	69
Resim 119. Kuzey Batı Köşesi	70
Resim 120. Oda Tavanı	70
Resim 121. Katalog-9 Oda Plan Şeması	71
Resim 122. Güney Cephe Görünüş	71
Resim 123. Oda Tuvaleti	71
Resim 124. Oda Merdiveni	71
Resim 125. Oda Güney Duvarı	72
Resim 126. Oda Batı Duvarı-1	73
Resim 127. Oda Ocağı	73
Resim 128. İç Mekan Perspektif	73
Resim 129. Oda Doğu Duvarı-1	74
Resim 130. Doğu Cephe Pencere	74
Resim 131. Kuzey Duvarı Sol Kısmı	74
Resim 132. Kuzey Duvarın Sağ Kısmı	74
Resim 133. Güney Doğu Köşe	75
Resim 134. Oda Lavabo	75
Resim 135. Oturma Birimi Korkuluk	75
Resim 136. Katalog-10 Oda Plan Şeması	76
Resim 137. Oda Güney-Batı Cephe Görünüş	77
Resim 138. Oda Giriş Kapısı	77
Resim 139. Esas Oda Giriş Kapısı	77
Resim 140. Oda Batı Duvarı	78
Resim 141. Oda Güney Batı Köşesi	78
Resim 142. Odanın Tavanı	78
Resim 143. Oda Mutfak	78
Resim 144. Oda Tuvaleti	79

ÇİZİMLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizim 1. Emin Çavuş Köy Odası Planı.....	15
Çizim 2. Abdurrahman Doğan Köy Odası Planı.....	17
Çizim 3. A.Sadık Taşpınar Köy Odası Planı	19
Çizim 4. Tezcan Demirbaş Köy Odası Zemin Kat Planı	21
Çizim 5. Tezcan Demirbaş Köy Odası Birinci kat Planı	21
Çizim 6. Muhtar Oda Planı	27
Çizim 7. İsmail Şimşek Köy Odası Planı.....	29
Çizim 8. Şevket Sömürgen Köy Odası Planı	31

GİRİŞ

Tarihi dönemler içinde Anadolu topraklarında farklı kültürleri içinde barındıran medeniyetler inşa edilmiştir. İnşa edilen bu medeniyetlerin düşünceleri ve topluma bakış açıları farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar yaşanan kültürel çevreden kaynaklanmaktadır. İnsanoğlu kendi kültürünü bulunduğu ortamla kazanmaktadır.

Türk gelenek ve kültürü bağlamında en önemli olarak görülen geleneklerden biri misafirperverliktir. Misafirler bizim için baş tacı sayılmaktadır. Bu kültürümüzü yaşatabilmek bağlamında Anadolu topraklarında, dört bir yanda yer alan köy odaları bulunmaktadır. Köy halkı kendi evlerine bitişik veya evinin avlusunda yolu görebilecek şekilde misafir ağırlamak için köy odaları inşa etmişlerdir. Köy odalarının kapıları her zaman açık bulunarak ve temiz tutularak her an gelebilecek misafire hazır bir şekilde bekletilmektedir. Gelen misafirin hayvanı varsa onun içinde köy odasının alt katında veya oda sahibinin ahırında yeri hazır bulunmaktadır.

Bir atasözümüz vardır: Misafir on kismetle gelir; birini yer, dokuzunu bırakır. Türk toplumunda ve İslam inancına göre konuk ev sahibine yük olmaz. Misafirperverlik sosyolojik, dini ve kültürel bir değerdir. Güzel ahlâk sahibi bireylerden oluşan bir toplumda bireylere yüklenen vazifelerden biri de misafirperverliktir. Evine gelen misafire ikramda bulunmak, dini bir görev olmasının yanı sıra insanlar arasında yakınlaşma ve sevginin gelişmesine de sebep olan ahlâkî bir davranıştır.

Misafirliğin kültürel bir değer olduğundan bahsetmek mümkündür. Değer olmak dışında misafire mahsus bir oda, eşyalar dizisi ve sofrası bulundurulur. Her kültürün misafir ağırlama biçimi birbirinden farklıdır. Fakat değeri evrenseldir (Gökçen ve Ulutaş, 2019).

Köy odaları, halk mimarisi yanında kültür, sanat ve eğitim gibi birçok alanda kendine ait sorumluluk, kural ve davranışsal durum geliştirmiştir.

Geleneksel olan köy odalarının tarihi sürecinin, mimarisinin, işlevselliğinin ve adabının üzerinde düşünmek geçmişimizi anlama, günümüzde ve gelecek inşa edilecek yapılar ışık tutmak bağlamında fayda sağlamaktadır. Tez çalışması kapsamında günümüzde ulaşım ve sosyal yaşantı değiştiği için yok olmaya yüz tutmuş köy odalarının, nasıl oluştuğu, ne gibi işlevlerinin olduğu gibi birçok sorulara yanıt bulmaya çalışarak, gelecek nesillere aktarımını sağlamak istenmiştir.

Afyonkarahisar ilinde köy odaları ile ilgili herhangi bir araştırmanın yapılmamış olması tez çalışmasını önemli kılmaktadır. Tez çalışması karma araştırma yöntemlerinde

kullanılan katalog hazırlama, mimari ölçekte analiz yapma, köy halkıyla görüşme yapma ve elde edilen verileri değerlendirme süreçlerini içermektedir. Dayanışmanın, eğitimin ve kültürel alışverişin yer aldığı köy odalarının hem sosyolojik hem de mekânsal ve hem de mimari açıdan incelenmesi tez çalışmasının ana çatkısını oluşturmuştur.

Afyonkarahisar kenti İhsaniye ilçesinin Susuzosmaniye ve Cumalı köylerinde yer alan tüm köy odaları yerinde incelenmiş, fotoğraflanmış ve röleve çizimleri yapılmıştır. İncelenen köy odalarının tarihi sürecini aktarmak ve köy odaları hakkında bilgi toplayabilmek amacıyla odanın sahipleri ve köy halkıyla görüşmeler yapılmıştır.

Tezin ilk bölümünde köy ve köy odası kavramlarına ilişkin literatür araştırmaları yapılarak, köy odalarının tanımı, tarihçesi, işlevi ve adabından bahsedilmiştir. İkinci bölümde Afyonkarahisar ili, İhsaniye ilçesi, Susuzosmaniye ve Cumalı köylerinin konumu, tarihçesi hakkında bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise Afyonkarahisar ili, İhsaniye ilçesi, Susuzosmaniye ve Cumalı köylerindeki köy odalarının mimari çizimlerini, işlevlerini ve mekânsal durumlarını gösteren fotoğrafları içeren katalogları hazırlanmıştır. Köy odalarına ilişkin yapılan mimari ölçekte analiz; yapının fiziksel durumu, yapı elemanları, yapıdaki bozulmalar gibi bileşenler baz alınarak yapılmıştır. Köy odalarına ilişkin sosyolojik analiz; köy halkı ile yapılan görüşme çerçevesinde, işlevinin devam etme durumu, kültürel katkı ve sosyal etki bileşenleri baz alınarak yapılmıştır. Yapılan araştırmalar doğrultusunda elde edilen verilerden tablolar oluşturularak sonuçlara yer verilerek bulgular tartışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KÖY VE KÖY ODASI KAVRAMI

1. KÖY

Köy kavramı dilimize Farsça'dan geçmiştir. Farsça'da "kûy" sözcüğü Türkçe'ye "köy" kavramı olarak girmiştir. "Kûy" sözcüğü "mahalle, sokak" anlamına gelmekteyken değişerek bugünkü anlamını kazanmıştır. (TDK, 1988: 917).

Türk Dil Kurumunun sözlüğünde köy sözcüğünü; yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu yönünden şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışmak gibi işlevlerle belirlenen, konutları ve öteki yapıları bu hayatı yansıtan yerleşme biçimi olarak tanımlanmıştır (TDK, 1988: 917).

Genelde köy kavramını şehir merkezinden uzak, nüfusu az, tarımsal ve hayvansal alanda çalışan insan topluluğunun yaşadığı yer olarak da tanımlayabiliriz. Köy Kanunun birinci maddesine göre; nüfusu iki binden aşağı yurtlara "köy", nüfusu iki bin ile yirmi bin arasında olanlara "kasaba" ve yirmi binden çok nüfusu olanlara "şehir" tanımı olarak geçmektedir. Yerleşim yerlerinin farklılığı nüfus yoğunluğuna göre değiştiği görülmektedir. Köy Kanunun ikinci maddesinde; cami, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi orta malları bulunan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanlar bağ ve bahçe ve tarlalarıyla birlikte bir köy teşkil edeceği yazılmıştır.

İbrahim Yasa (1968) şöyle der: "Birçok gecekondu görünüşte kalabalık ve bir aradaki Anadolu köyünü andırır. Hemen hepsi, küçük bahçeleriyle, patikalarıyla ağaçlarıyla ve tahtadan ekleriyle dış görünüşte birbirine benzeyen ölçü ve biçimde, aynı tarzda tek odalı, tek katlı meskendir".

Geray (1985: 17), sosyolojik ölçütler çerçevesinde köyü, iş bölümünün gelişmediği, ekonomisi tarıma dayanan, geniş aile türünün yaygın ve yüz yüze komşuluk ilişkilerinin var olduğu, bu açıdan kentsel topluluklardan ayrılan toplulukların yaşadığı yerleşmeler olarak tanımlar.

Yapılan tanımlar doğrultusunda, kent ve köy arasında hem nicelik hem nitelik farklılıklarının olduğunu görmek mümkündür.

2. KÖY ODASI

2.1. KÖY ODASININ TANIMI

Köy odası sözcüğü; köylülerin çeşitli toplantılar yaptıkları veya konukların köyde kalması için hazırlanmış yer olarak tanımlanmıştır (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 650).

Türk kültür tarihinde bilinen köy odalarının kesin kuruluş yılları tam bilinmemekle beraber Türklerin Anadolu'ya yerleşmeleriyle birlikte oluşan yeni bir kültür unsuru olduğu düşünülmektedir. Türk kültür tarihi araştırmalarında Ahilik teşkilatı ile benzer özelliklerinin olduğu göstermektedir (Abdurrezzak, 2011: 31).

Odaların her birinin ayrı bir isminin bulunduğu ve bu ismi köy odalarını yaptıran sülalelerden veya kişilerden aldıkları ifade edilmektedir (Ersoy, 2017). Köy odasının masrafları ve odada konaklayan misafirlerin günlük ihtiyaçları oda sahipleri tarafından karşılanmaktadır (Tuztaşı, Uysal ve Akdeniz, 2014).

Kapalı bir toplum olma özelliği gösteren köylerde dışarıdan gelen her şey köy ve köylü için yabancıdır. Köylü bir taraftan geleneksel bir değer olan misafirperverliğe sahip çıkıp sürdürmek isterken bir taraftan yabancı olan, dışarıdan köye gelen konukları kendi evinden yani mahremiyetinden uzak tutmak için bu köy odalarını üretmiştir (Bilir, 2004).

Köy odası; Türk köylüsünün yiye içtiği, ibadetini yaptığı, oyunlarını oynadığı, eğitimini gördüğü yerlerdir. Misafir her dönem gündelik hayatın bir parçası olmuştur. Misafir bizim için o kadar önemlidir ki, evin en güzel ve en geniş odasını “misafir odası” olarak ayrılmaktadır. Eski ailelerde misafir odasına “başoda” da denilir. “Baş oda” denilmesinin sebebi misafirin “baç tacı” edilmesinden dolayıdır. Evimizin en güzel yerini misafire ayırmışken köylerimizde misafirlerin bütün ihtiyaçlarını karşılayacak köy odaları yapılmıştır (Karakaya, 2017).

Odalarda işlevsellik ve kullanışlılık ön plandadır. Yaşam tarzının gerektirdiği sedir, dolap, yüklük, ocak, gusülhane, sergen gibi öğelere yer verilmiştir (ÇEKÜL Vakfı, 2012: 14). Sedirler pencerelerin altında odanın iki ya da üç yanını çeviren, gece üzerine döşek konularak yatak haline getirilen oturma alanlarıdır. Yüklükler gündüzleri yatakların kaldırıldığı dolaplardır. Bazı odalarda yüklüğün içinde kalan ayrı bir bölüme gusülhane adı verilen küçük bir yıkanma yeri yapılır. Sergen ise pencerelerin üzerinde odayı çepeçevre dolaşan tek raftır. Üzerlerine kapacak, meyveler dizilir (Kuban, 1995: 114-117).

Köy odalarının kültürel, sosyal ve geleneksel bağlamda önemini vurgulamak ve kültürel miras olma özelliğinin altını çizebilmek için, köy odalarının tarihi sürecinin de incelenmesi gerekmektedir.

2.2. KÖY ODASININ TARİHÇESİ

2.2.1. İslam Geleneğinde Odanın Tarihçesi

Köy odasının tanımlarında Türkçe kelime olan konuk geçmektedir. Konuk kelimesinin Arapça karşılığı “misafir” dir. Arapçada bu mana “Dayf” kelimesi ile kullanılır. Aynı kökten gelen “Diyafe” ve “Ziyafet”, misafir ağırlama, konuklara ikramda bulunma demektir. Misafir ağırlama geleneğini ilk başlatan kimse olduğu nakledilen Hz. İbrahim “ebü’ d difan” diye anılmış (TDV İslam Ansiklopedi, 2020: 171-172).

Sözlü kültürümüzdeki bir görüşe göre, Hz. İbrahim Kabe’yi tamir ettirmeden önce bir oda inşa ettirmiş, sonra da Kabe’nin tamirini yaptırmıştır. Bu yeri soranlara “oda” cevabını vermiş ve Kabe’nin kutsaldır ama yaptırdığı yerin Allah tarafından bir kutsallığı olmamakla beraber göreceği işin mukaddes olduğu ifade etmiştir. Odada misafir ağırlanacağı için Hz. İbrahim bu binaya kutsiyet atfetmiştir (Karakaya, 2017: 23).

Kur’an-ı Kerimde Al-i İmran suresinin 92. Ayetinde “Sevdiğiniz şeylerden infak etmedikçe iyiliğe erişmezsiniz.” Buradaki “infak” sözcüğü vermek, yedirmek, harcamak, elinizdeki mallardan fakir fukaraya, garip gurabaya dağıtmaktır. İnanılır ki misafir dokuz kismetle gelir birini yer sekizini bulunduğu yerde bırakır.

Peygamber Efendimiz bir hadisi şerifinde “bir kişinin azığı iki kişiyi, iki kişinin azığını dört kişiyi, dört kişinin azığı sekiz kişiyi doyurur” diye buyurmuş ve toplu yenen yemeklerde bereket olduğunu vurgulamıştır (Karakaya, 2017: 30).

İslam’da misafirperverliğe en güzel örnek "hac" ibadetidir. Hac görevini yapmak için Mekke’ye giden hacılar, yüce Allah’ın (CC) misafiri sayılır.

2.2.2. Türklerde Odanın Tarihçesi

Çok eski çağlarda Türk beylerinin iki tane çadırı olurdu. Bu iki çadırdan birinde ev horantası barınırken ötekine misafirler barınırdı. Bu gelenek halen göçebe Türkmen Beylerinde devam etmektedir. Gelen misafirin yeri sorulduğunda “oradadır” cevabı verilmiş ve bu “oradadır” sözü zamanla “odadır” haline dönüşmüştür. Ayrıca “oda” kelimesinin “otağ” kelimesinden türediği de kitapta bahsedilmektedir. Otağ sözü ise

dostların toplanıp sohbet edip karar verdikleri bir çadırdır. Zamanla “otağ” hakanların barındıkları yer anlamında kullanılmaya başlamıştır (Karakaya, 2017: 33).

Anadolu Selçuklu Devleti zamanında kurulan Türk toplumun birlik ve beraberliği, halkın maddi-manevi ihtiyaçlarını karşılamak için örgütlenen; esnaf- sanatkar kuruluşlarının eleman yetiştirmesini sağlayan “Ahilik” bir sivil toplum kuruluşudur (Uçma, 2017: 31-32). Odaların ortaya çıkışı ahi zaviyeleriyle ve Türk sosyal yapısıyla ilişkilendirilmektedir. Ahiliğin sosyal yaşantıyı düzenlemede oynadığı rollerden biri en ücra köşelere kadar yayılan zaviyelerdir ve ulaşımın zor, konaklama yerlerinin nadir bulunduğu bir devirde zaviyeler önemli bir görevi yerine getirmiştir (Çağatay 1981: 101). İbn-i Batuta’nın, Anadolu’da Türkmenlerin yaşadığı her yerde bulunduğunu söylediği ahi zaviyelerinin işlevlerinden biri gelen yabancıları ağırlamaktır. İbn-i Batuta’dan özetle; ahilerin önderi olan kişinin bir tekke yaptırarak burayı donattığını, tekkenin ihtiyaçlarının ahilerin kazandıklarıyla karşılandığını, gelen yolcuların ihtiyaçlarının kaldıkları süre boyunca tekkede giderildiğini, ahilerin misafir olmadığı zamanlarda da bir araya gelerek yemek yiyip, raks edip, türkü çağırdıklarını söyleyebiliriz. İbn-i Batuta Antalya’da bulunduğu bir sırada davet edildiği tekkede yemek yenildikten sonra türkülere ve oyunlara geçildiğini anlatır (Parmaksızoğlu, 2000: 5-7; Küçükbasmacı, 2012 :772).

Ahi zaviyelerin küçük birer örneği sayılabilecek “yaren odaları”, Anadolu’nun köy ve kasabalarında her yaş grubuna mensup kimselerin düzenli olarak devam ettikleri ve misafirlerin ağırlandığı yerlerdir. Yaren odaları sahipsiz ve boş bir araziye ortak mal olarak yapılabildiği gibi imkan olmadığı durumlarda boş bir oda veya ev kullanılırdı. Amaç, gençleri eğitmek, sorunları konuşmak, toplumsal kaynaşma, misafirlerin ağırlanması gibi Ahilik ile olan bağlantısını göstermektedir (Uçma, 2017: 149). Ahi teşkilatının temel prensiplerinden birisi kapısını ve sofrasını misafire açık tutmaktır. Köy odalarının amacı da odanın kapısını ve sofrasını misafire açık tutmaktır (Karakaya, 2017: 39).

Anadolu’yu Türkleştirme de ve İslamlaştırma da büyük emeği geçen, Ahmet Yesevi’nin kurduğu Yeseviliğin üç simgesi vardır. Birincisi seher vaktinde uyanık kalmak, ikincisi misafir beklemek, üçüncüsü ise kendini herkesten hor ve aşağı görmektir (Karakaya, 2017: 35).

Köy odalarının tarihsel sürecine bakıldığında; köy odalarının kimi zaman farklı kültürlerin ve dönemlerin parçası olduğu, farklı isimlerle anıldığı görülmekte; işlevsellik ve gelenek bağlamında aynı özelliklere sahip olduğu anlaşılmaktadır.

2.3. KÖY ODASININ İŞLEVLERİ

Zengin bir kültüre sahip olan Anadolu coğrafyasında kültürün devamı ve yeni nesillere aktarımı açısından odalarda yapılan sohbet toplantıları hem geleneksel sözlü kültürün devamı hem de bir eğlence biçimi olarak insanların belirli kurallar çerçevesinde toplanarak kaliteli vakit geçirmesini ve toplumsal dayanışmayı sağlayan sosyal bir organizasyondur. Sohbet toplantıları, Türkiye'nin farklı bölgelerinde yârân/yâren, sıra yarenleri, yaren teşkilatı, yaren eğlencesi, kürsübaşı, sıra geceleri, barana, gezek, sıra gezme, ferfene, erfene, harfana, harfene geceleri, oturma, oturak, ateş gezmesi, sıra eğlencesi, helva sohbetleri, velime geceleri (eyvan geceleri), kızan odası, oturak alemleri, sohbet toplantıları, sabahiye, oda sohbetleri, cümbüş, oturmah, oda teşkilatı, muhabbet (sohbetleri), gençler kurulu (heyeti), delikanlı teşkilatı (örgütü), yatsı sohbetleri, kaz çevirme adetleri, helebiş ve keyif gibi adlar almaktadır (Atlı, 2016).

Köy odaları sadece misafirlerin ağırlandığı mekânlar değil aynı zamanda toplumsal birlikteliğin oluşturulduğu düğün dernek, cenaze, asker uğurlama gibi törenlerde köylünün bir araya geldiği yerlerdir. Kahvehanelerin olmadığı zamanlarda köyün erkeklerinin toplandığı, sohbetlerin yapıldığı hikâyelerin anlatıldığı kitapların okunduğu kendine özgü kuralları olan mekânlardır. Büyük bir ocak ya da soba yakılır çaylar, kahveler hazırlanır, sıcak ve huzur dolu odalarda geç saatlere kadar sohbetler edilirdi. Aynı zamanda birer eğitim yuvası olan bu odalarda halk hikâyeleri, cönkler okunur, dini sohbetler edilir, âşıklar dinlenirdi (Pürlü, 2002: 623).

Misafir ağırlamak dışında Yusuf Karakaya (2017: 53); o günkü işlevlerinin bugünkü manasıyla bir fakülte kadar önemli olduğunu dile getirmiştir. Köy odalarının pedagojik, psikolojik ve sosyal formasyonu olan bir eğitim fakültesinden daha etkili olduğunu; hayat tecrübelerinin öğrenildiği, yerine göre mahkeme salonu, revir, okul ve eğlence salonu olarak kullanıldığından bahsetmiştir.

2.4. KÖY ODASININ ADABI VE ODA HİYERARŞİSİ

Köy odalarında her zaman bir oturma adabı vardır. Odaya gelen kişi kapıdan girince; “Selam’ün Aleyküm” diyerek, ayakkabılarını çıkarıp geçer oturur (Özkan, 2012). Diz çökerek ya da bağdaş kurarak düzgün, edepli bir biçimde oturulur. Bu düzen

büyükten küçüğe doğru sıralı bir şekilde devam eder. Kapıya yakın olan kısımda yaşlı küçük olanlar oturur. Bu durum büyüklere olan saygının bir göstergesidir. Ayrıca konuşulan konulardan, edilen sohbetlerden gençlerin birtakım bilgiler öğrenmiş olması köy odalarının bir okul olarak kullanılmış olmasının da bir göstergesidir (Abdurrezzak, 2011: 49). Ancak bu sohbetli toplantılara kadınlar katılamaz, onlar işin hazırlık kısmında yer alırlardı. Bu durum kadınların odadan dışlandığı anlamına gelmemektedir. Odalarda konuşulan her şey, en hızlı şekilde bütün köy halkına yayılmaktadır (Abdurrezzak, 2011: 51).

Odalarda sedir ve sekiler önemlidir. Oda seki ve seki altı olmak üzere iki bölümlüdür. Seki asıl oturulan alan, seki altı ise giriş kısmıdır. Seki altına pabuçluk da denir. Seki altı ve seki üstü hem zeminde hem de tavandaki seviye farkıyla ayrılmıştır (Göker, 2009). Seki altı, odanın giriş kısmında seki üstünün altında yer almakta, seki altı ve seki üstü ayrımı kot farkının yanında dekoratif parmaklık, korkuluk, direklik ve dekoratif kemerler gibi bölücülerle ayrılmaktadır (Arat, 2011: 44).

Hem Türk konukseverliğinin simgelerinden biri olan hem de köylünün bir araya gelerek toplumsal birlikteliğin sağlandığı mekân olan köy odaları yok olma tehdidiyle karşı karşıyadır. Geleneksel kültürümüzün bir parçası olan bu odalar ulaşım ve iletişim imkânlarının artmasıyla birlikte önemini yitirmeye başlamıştır. Hemen hemen her evde bulunan televizyon ve internet insanların bir araya gelerek sohbet etme ortamı bulduğu odaları da etkilemiştir (Özdeğer, 2019: 15).

Alver'e (2018: 17) göre "gelenek, toplumun hayat eksenini, yön levhasıdır. Temeldir, harçtır, tutamaktır. Bütün toplumu ve insanı bir arada tutan el, onların arasına ince ince yerleşen harç, onları kavileştiren bir temel. Buralarda üretilen, anlamlandırılan, izah edilen ve hayata salınan kodlar, şifreler, diller, söylemler, hissiyatlar, zihniyetler, bakışlar, düşünceler ortamıdır gelenek. Bu kodların, şifrelerin, dillerin okunmasını, okunup hayata geçirilmesini hazırlayan bir ortam. Bir hayat tarzı, bir hayat eksenidir".

İKİNCİ BÖLÜM

AFYONKARAHİSAR İLİ İHSANİYE İLÇESİ

Türkiye Cumhuriyet'inin illerinden biri olan Afyonkarahisar; Akdeniz, İç Anadolu ve Ege Bölgelerini birbirini bağlayan kara ve demiryollarının kesiştiği noktadadır. Afyonkarahisar ili adını, bir yanardağ ağzındaki kayalıkta kurulmuş olan Karahisar kalesinden ve milattan önceki yıllardan beri insanların geçim kaynağı olan haşhaş bitkisinin özsu anlamındaki “opium” kelimesinden almaktadır (Karadeniz Özek, 2010: 81).

Afyonkarahisar'da 1935 yılında Sandıklı ilçesindeki Kusura Köyünde yapılan kazılarda Kalkolitik (Taş ve Maden Devri) çağa ait kalıntılar olduğu tespit edilmiş.1964 yılında Çavdarlı Köyünde yapılan kazılarda M.Ö. 2500-2000 yıllarına ait uygarlık kalıntıları bulunmuştur. Bu tarih Hatti kültürünün başlangıcı, kültürü devam ettiren Hititler de günümüze kadar gelen bir medeniyetin kurucusu olmuşlardır. M.Ö. 1200 yıllarında Anadolu'yu istila eden Frigler, bölgede geniş bir alana yayılmışlar. İhsaniye İlçesi çevresinden Dinar İlçesine kadar uygarlık kalıntıları karşılaşmak mümkündür. Frigler Perslerin Anadolu hakimiyetine kadar hüküm sürdükleri düşünülmektedir (Afyon İl Yıllığı,1973).

Büyük İskender tarafından işgal edilip Pers egemenliğine geçen Afyon, Büyük İskender'in ölümü ile Hellenistik Devir de Seleukoslar idaresine girmiştir. Romalılarla Seleukoslar arasında yapılan anlaşmalar sonucunda M.Ö. 120 yıllarında Anadolu Roma İmparatorluğunun hakimiyetine girmiştir. Roma hakimiyeti sırasında Anadolu'da birçok antik şehir kurulmuş olup Afyon ili bunlardan biridir ve bu dönemde adı “Akronium” olarak geçmektedir. Romalılar M.S. dördüncü asıra kadar hakimiyetini sürdürmüş daha sonra Bizans egemenliğine geçmiştir (Afyon İl Yıllığı,1973).

1071 Malazgirt Savaşı'nda Türklerin Anadolu'yu kapıların açılmasıyla Sultan I. Mesut'un emri ile Karaşar Türkler Akronium Kalesi'nin eteklerine yerleşmiş (Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2017).

Anadolu'da kurulan Selçuklulara bağlı ilk beyliklerden biri olan Sahip-Ataoğulları, Afyonkarahisar'ı malikane olarak almıştır. Selçuklu veziri Sahip-Ata Fahrettin Ali, adına izafeten “Kara-Hisar-ı Sahip” olarak anılmıştır (Afyon İl Yıllığı,1973).

Kutalmışoğlu Süleyman Şah'ın fethiyle ilk kez Türk egemenliğine giren topraklar, 1. Haçlı Seferi sırasındaki Hristiyan egemenliğinden sonra Alâeddin Keykubat tarafından yeniden Türk yönetimine alınmıştır. 12. yüzyılda Germiyanoğlularının egemenliğinde olan bölge, sonra Osmanlı İmparatorluğu yönetimine girmiştir (Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2017).

Bütün dünyaya adını altın harflerle yazdıran İstiklal Savaşında Afyonkarahisar'ın coğrafi konumu çok önemli olmuştur. Yunanlıların son durağının Afyon olmasından kaynaklı Milli Mücadele bu noktadan başlamıştır.¹

26 Ağustos 1922 sabahı saat dört'te Afyon ve Ahır dağları arasında düşman mevzilerine Kocatepe'den açılan topu ateşi ile başlayan genel taarruz 27 Ağustos da yapılan şiddetli savaşlarla düşmanlar Afyondan temizlenmiştir (Afyon İl Yıllığı,1973). Yunanlılar Kocatepe'de hüsrana uğratılıp İzmir'e kadar püskürtülüp denize dökülmüştür(Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2017).

“Afyonkarahisar, son büyük Zafer'in kilidi oldu, esası oldu, Afyonkarahisar'ın tarihi savaşmamızda unutulmaz parlak bir sayfası vardır.”

“Afyonkarahisar- Dumlupınar Meydan Muharebesi, Türk Ordusunun Türk Subay ve Komuta Heyetinin yüksek gücünü ve kahramanlığını tarihte bir daha tespit eden çok büyük bir eserdir. Bu eser, Türk Milletinin Özgürlük ve Bağımsızlık fikrinin ölmez anıtıdır.”

Bu sözler, Türkiye Cumhuriyeti kurucusu Gazi Mustafa Kemal'in 21 Ekim 1925 günü Afyon Türk Ocağında ve Başkomutanlık Savaşının ilk kutlanması 30 Ağustos 1924 Cumartesi günü Dumlupınar yakınlarında Çataltepe'de öğleden sonra saat üç buçukta söylediği sözlerinin bir özetidir. Daha iyi anlıyoruz ki Zaferin kilit noktası Afyonkarahisar'dır (Afyon Yıllığı, 1973).

Afyonkarahisar da ilk yerleşimler kale eteğinde küçük bir köy iken, etrafına yapılan han, hamam, cami, çeşme, mektep, ev, imaret derken dönemin şartları ile bugün İzmir ve Konya Karayollarına doğru genişlemeye devam etmektedir.

¹ <https://afyon.ktb.gov.tr/TR-63436/tarihce.html> (Erişim Tarihi: 16.03.2023)

1. İHSANIYE İLÇESİ

1.1. COĞRAFİ KONUMU

Afyonkarahisar ilinin 18 ilçesinden biri olan ve şehir merkezinin 35 km kuzeyinde tabiat ve tarihin cömert davrandığı İhsaniye ilçesi, 909 km² yüzölçümüne sahiptir. Denizlerden uzak, dağlarla çevrili olduğundan karasal iklim hakimdir. Gazlıgöl kaplıcaları ve içmeleri, Frig Kaya Anıtları, Roma-Bizans kaya yerleşimleri, mezar odaları, peribacaları ve yayları ile ilgili odaklarından birkaçıdır. Geçimini hayvancılık, besicilik, tarımla ve ticaretle sağlamaktadır.

1.2. TARİHÇESİ

Afyonkarahisar'ın İhsaniye ilçesinin köklü bir geçmişi vardır. İlçenin eski medeniyetlere ev sahipliği yapması tarihi çehresini güzelleştirmektedir. Tarih Frigyalılar devrine dayanmaktadır. İlçe Pers, Helen, Roma, Bizanslıların egemenliğine girmişse de günümüze ulaşan bir eser, iz olmadığından yorum yapılamamaktadır.

İhsaniye, antik dönemde Frigler hakimiyetindeyken “Cocleae” olarak bilinmekteydi. 1071 Malazgirt savaşı ile bazı Türk boylarının mensup kabilelerin bu bölgeye yerleştikleri düşünülmektedir. Döğer ve Alanlı bölgelerinin Oğuz Türklerinin Döğer boyu tarafından 1085 yıllarında iskan edildiği düşünülmektedir. Osmanlı döneminde 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşı sırasında Bulgaristan Dobruca ilinin Kurtpınar ilçesine bağlı birkaç köyü ve Şumnu ilinin Civel ilçesinin bazı köylerinden gelen göçmenlerin İhsaniye'ye yerleşmesi ile 1887 yılında köy olarak kurulmuştur (Korkmaz & Kaplan, 2021: 21).

13 Temmuz 1921'de Yunanlılar tarafından İhsaniye işgal edilmiş ve tam 13 ay 14 gün düşman zulmü etkisi altında kalmıştır. 22 Ağustos 1922 Milli Mücadele Savaşımız da düşman istilasından kurtulmuştur (Korkmaz & Kaplan, 2021: 21). 1 Nisan 1959 tarihinde 7033 Sayılı ilan edilen Yasa ile ilçe konumuna geçmiştir.

Bulgaristan'dan göçmen olarak gelen halkın bu bölgeye yerleşmesinden sonra bölgeye “Belce Meşe” adı verilmiş. Sonradan demiryolu hattının geçmesiyle istasyona verilen “İhsaniye” adının ilçe adı olarak geçmesi ile ad değişikliği olmuştur (Korkmaz & Kaplan, 2021: 22).

Döğer Beldesinde ve İpek Yolu üzerinde bulunan II. Murat Han tarafından 1434 yılında inşa edilen kervansaray Yavuz Sultan Selim Han Çaldıran seferindeyken

kervansarayda konaklamış, hamamında yıkanmış ve namazlarını burada kılmış. Kervansaray bugün bile muhteşem güzelliğini sürdürmektedir (Korkmaz & Kaplan, 2021).

2. SUSUZOSMANİYE VE CUMALI KÖYÜ

Afyonkarahisar ili, İhsaniye ilçesine Susuzosmaniye köyü 7 km ve Cumalı köyü 13 km uzaklıktadır.

Tarihimizde “93 Harbi” olarak bilinen 1877-1879 yıllarında Osmanlı- Rus savaşı ve akabinde Berlin Kongresi sonucunda Sırbistan, Karadağ, Romanya ve Bulgaristan, Osmanlı Devleti’nin dışında kalmıştır (Karal, 1988: 76). Çok uluslu olan bu devletler, topraklarındaki yabancı unsurlar atarak toplumu saflaştırma düşüncesine karar vermiştir (Kocacık, 1999: 655). İşgal ettikleri topraklara tamamen hakim olmak için Türk unsurlarından kurtulmaya çalışılmıştır. Bunun neticesinde savaş döneminde katliam; barış döneminde ekonomik, siyasi ve sosyal baskılarla göç ettirmeye zorlayarak topraklardan atmayı hedeflemişlerdir (İpek, 1999: 664).

93 Harbi’nden itibaren, Bulgaristan’daki Müslüman-Türk topluma karşı, yok etme ve baskı altında ezme siyaseti uygulayan Bulgaristan, 19.yüzyıl sonlarında, pek çok bölgede çoğunluk olan Türkleri, baskı ve işkencelerle idam ederek yahut da göçe zorlayarak, Bulgar nüfusunun mutlak çoğunluk haline getirilmesi yönünde bir politika takip etmiştir (Halaçoğlu, 2002: 309).

1887 senesi başlarında Bulgaristan’ın Cuma kazası (muhtemelen Cuma-ı Atık= Eskicuma)’ndan gelen muhacirler, Karahisar-ı Sahib kasabasına 5 saatlik mesafede olan Eğret ve 7 saat mesafede olan Osmaniye köyleri arasındaki 6000 dönümlük araziye yerleştirilmişler ve bu köye "Cuma" adı verilmiştir (Güneş, 2016: 67).

R. 1307 (1891-1892) tarihli salnameye göre bu tarihler arasında Karahisar-ı Sahib sancağında 786’sı merkez kaza, 482’si Aziziye kazası, 607’si Sandıklı ve 557’si Bolvadin kazasında olmak üzere toplam 2432 muhacir nüfusu iskân edilmiştir. Ancak bunların ne kadarının Rumeli muhaciri olduğu belirtilmemiştir. Bu dönemde Karahisar-ı Sahib’e gelen muhacirler için merkez kazaya bağlı olarak "Cumalı", "Yenice", "Mecidiye", "Selimiye", "Sultaniye" isimleriyle yeni muhacir köyleri kurulmuştur (Güneş, 2016: 67).

1892 senesi ilkbaharında Bulgaristan’ın Osmanpazarı ve Tırnova kazalarından 166 kişiden oluşan bir muhacir kafilesi Karahisar-ı Sahib’e nakledilmiştir. Bunlar, Karahisar kasabasına 5 saatlik mesafede bulunan Susuzviranı olarak isimlendirilen

6949,5 dönümlük boş araziye yerleştirilmişler ve bunların oluşturduğu bu köye, "Osmaniye" adı verilmiştir. Ayrıca, bu köyün bir haritasının hazırlanarak İstanbul'a gönderilmesi emredilmiştir (Güneş, 2016: 68).

Ahmet Yılmaz'ın Susuzosmaniye adı hakkında bilgilerini aktarmak gerekirse;

“Dedemin babası geliyor. İlk hareketleri 1893 “93 Harbi” olayında Bulgaristan’dan geliyorlar. Bi geliyorlar Bursa tarafına, orada barınamıyorlar. Bi gidiyorlar Konya tarafına, orada da barınamıyorlar. Oradan buraya geliyorlar. Buranın eski yerleşim adı, Susuzviran. Buraya yerleşince adına Osmaniye konuluyor. Köyün adı ilk Osmaniye. Ondan sonra Osmanköy var, onunla karıştırılıyor. İlk adı Susuzviran başındaki ‘Susuz’ kelimesi ekliyorlar. Susuzosmaniye oluyor. O zamanlar burada yerleşke yok, onlar gelince yerleşke oluyor.”

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AFYONKARAHİSAR İLİ İHSANİYE İLÇESİ KÖYLERİNDEKİ KÖY ODALARININ MEKANSAL ANALİZİ

1. KÖY ODALARININ MİMARİ BAĞLAMDA İNCELENMESİ

1.1. SUSUZOSMANİYE KÖYÜ KÖY ODALARI

Afyon il merkezine 35, İhsaniye ilçesine 7 kilometre uzaklıkta bulunan Susuzosmaniye köyünde incelemeler yapılmıştır. İhsaniye ile Anıtkaya kasabaları arasında bulunan Susuzosmaniye köyünde hayvancılık ve tarımla uğraşilmektedir. Yazları göç alan bir köy yeridir.

Aşağıdaki tabloda Susuzosmaniye köyündeki köy odalarının konumları işaretlenmiş ve mevcut durumları hakkında lejand oluşturulmuştur. Sarı renkte işaretli olanlar aktif kullanımda olduğunu, turuncu renkte işaretli olanlar köy odalarının işlevinin yitirip farklı işlevlerde kullanıldığını, kırmızı renkte işaretli olanlar yıkılmış durumda olduklarını göstermektedir. Aktif kullanımda olan 4 oda, farklı kullanımda olan 1 oda ve yıkılmış olan 1 oda bulunmaktadır.

Resim 1. Susuzosmaniye Köy Odası

Kaynak: <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/> Erişim Tarihi: 19.12.2023.

Köy odalarının lazer metre ile ölçüleri alınarak röleve çizimleri tarafımda yapılmıştır. Köy odaları için yapmış olduğum katalog “Yozgat Merkez Osmanpaşa

Bucağı Köylerinde Köy Odaları” yüksek lisans tezinden referans alınarak oluşturulmuştur.

Emin Çavuş köy odası, köy merkezindeki caminin batısında yer alan tek katlı bir yapıdır (Resim 2). Kuzey-Güney doğrultusunda konumlandırılmış dikdörtgen bir alanı kaplamaktadır. Kerpiçten yapılmış oda kırma çatılıdır (Tablo 1). İlk yapı 1947-48 yıllarında iki katlı ahşaptan yapılmış, 2003’te yaşanan yangından sonra oda tamamen yok olmuştur. Üzerine beton dökülüp şu an ki halini inşa edilmiştir. Bu yüzden de yapının girişinde 8 basamak bulunmakta ve yerden 1.20 metre kotundadır (Resim 3). Yapının güney cephesinde mutfak nişi, kuzey cephesinde esas oda (Oda-1) ve doğu cephesinde küçük bir oda (Oda-2) yer almaktadır (Çizim 1).

Resim 2. Emin Çavuş Köy Odası Konum

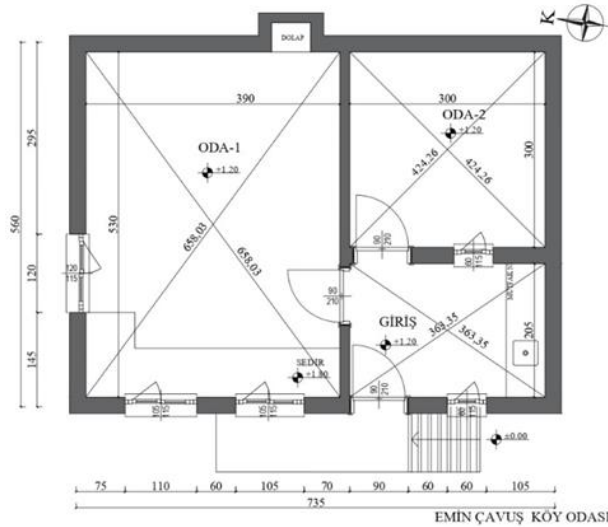
Resim 3. Emin Çavuş Köy Odası Ön Görünüş

Kaynak: <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/>
Erişim tarihi: 19.12.2023.

Kaynak: Gürman, M.2023(Kişisel Arşiv).

Çizim 1. Emin Çavuş Köy Odası Planı

Kaynak: Gürman, M. 2023 Kişisel Arşiv.

Tablo 1. Emin Çavuş Köy Odası Mekan Analizi

KATALOG NO				1			
Konum: Susuzosmaniye Köyü				Adı: Emin Çavuş Köy Odası			
Sahibi: Özcan Yılmaz (1985)				Tarihi: 1947-48 (2003 Tadilat)			
İnceleme Tarihi: Ocak, 2023							
YAPIM BİLGİLERİ							
Yapı Düzeni		Kat Sayısı		Yapım Tekniği		Malzeme	
Ayrık		Tek Katlı	X	Yığma Kerpiç	X	Kerpiç	X
Bitişik	X	İki Katlı		Betonarme		Betonarme	
YAPI ELEMANLARI							
Merdiven				Pencere			
Malzeme		Tip		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap		Sahanlıksız	X	Ahşap	X	Tek	X
Taş	X	Tek Sahanlıklı		PVC		Çift	
		İki Kollu					
Dış Kapı				İç Kapı			
Malzeme		Kanat Durumu		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap		Tek	X	Ahşap	X	Tek	X
Metal	X	Çift		Metal		Çift	
PVC				PVC			
Zemin Kaplama				Tavan			
Ahşap				Düz Tavan		X	
Beton		X		Kirişleme Tavan			
Çatı Örtü Düzeni							
Düz Çatı				Kırma Çatı		X	
Çatı Kaplama							
Kiremit		X		Sac			
İç Mekân Elemanları							
Ocak		Niş		Dolap	X	Oturmalık Seki	X
Raf							
Mutfak Tezgâhı: 2.15x0.5 m boyutlarında tuğladan yükseltilmiş üzeri seramik ile kaplanmış, yerden 0.90 m yüksekliğindedir. Aynı seramikler tezgâhın olduğu duvardan birkaç sıra döşenmiş.							
Tuvalet: Ayrı bir tuvaleti yoktur.							
Aydınlatma: Odaların merkezinde birer tane ampul ile aydınlatması sağlanmaktadır.							
Isınma: Kapıdan girdikten sonra soldaki odanın kapının sağ tarafında yer alan soba ile ısınmaktadır.							

Abdurrahman Doğan köy odası, köy merkezindeki caminin kuzeyinde ve kendi evinin bitişiğinde yer alan tek katlı bir yapıdır (Resim 4). Kuzey-Güney doğrultusunda konumlandırılmış dikdörtgen bir alanı kaplamaktadır. Kerpiçten yapılmış oda kırma çatılıdır (Tablo 2). Yoldan 1.05 metre yüksekte olmasıyla birkaç basamakla ulaşılmaktadır. Yapının güneyinde esas oda (Oda-1), kuzeyinde küçük oda (Oda-2) ve girişte mutfak nişi ve el yıkamalık küçük bir lavabo yer almaktadır (Çizim 2).

Resim 4. Abdurrahman Doğan Köy Odası Konum

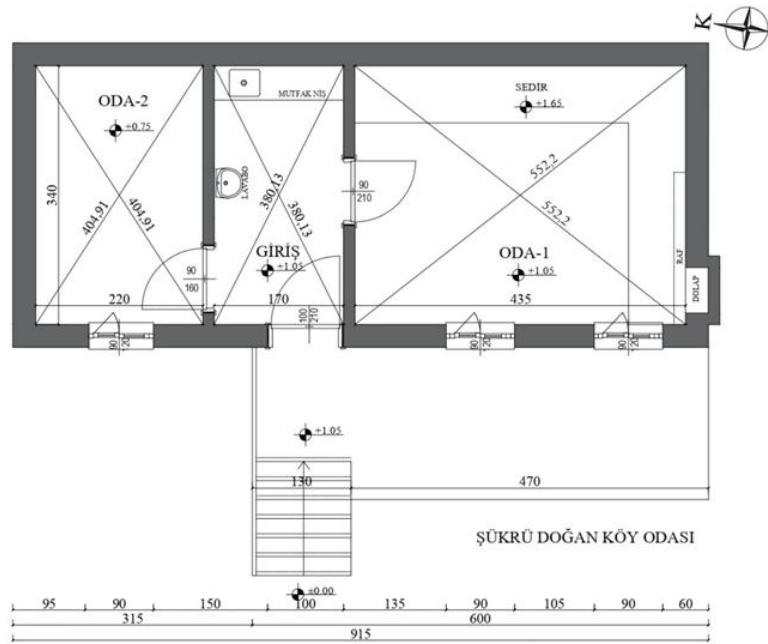
Resim 5. Abdurrahman Doğan Köy Odası Ön Görünüş

Kaynak: <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/> (Erişim tarihi : 19.12.2023).

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Çizim 2. Abdurrahman Doğan Köy Odası Planı

Kaynak: Gürman, M.2023 (Kişisel Arşiv).

Tablo 2. Abdurrahman Doğan Köy Odası Mekan Analizi

KATALOG NO				2			
Konum: Susuzosmaniye Köyü				Adı: Abdurrahman Doğan Köy Odası			
Sahibi: Şükrü Doğan (1958)				Tarihi: 1938-1940			
İnceleme Tarihi: Ocak, 2023							
YAPIM BİLGİLERİ							
Yapı Düzeni		Kat Sayısı		Yapım Tekniği		Malzeme	
Ayrık		Tek Katlı	X	Yığma Kerpiç	X	Kerpiç	X
Bitişik	X	İki Katlı		Betonarme		Betonarme	
YAPI ELEMANLARI							
Merdiven				Pencere			
Malzeme		Tip		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap		Sahanlıksız	X	Ahşap	X	Tek	X
Taş	X	Tek Sahanlıklı		PVC		Çift	
		İki Kollu					
Dış Kapı				İç Kapı			
Malzeme		Kanat Durumu		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap		Tek	X	Ahşap	X	Tek	X
Metal	X	Çift		Metal		Çift	
PVC				PVC			
Zemin Kaplama				Tavan			
Ahşap				Düz Tavan			
Beton		X		Kirişleme Tavan		X	
Çatı Örtü Düzeni							
Düz Çatı				Kırma Çatı		X	
Çatı Kaplama							
Kiremit		X		Sac			
İç Mekân Elemanları							
Ocak		Niş		Dolap	X	Oturmalık Seki	X
Raf	X						
Mutfak Tezgâhı: 1.60x0.45 m boyutlarında tuğladan yükseltilmiş üzeri seramik ile kaplanmış, yerden 0.90 m yüksekliğindedir. Aynı seramikler tezgâhın olduğu duvardan birkaç sıra döşenmiş.							
Tuvalet: Ayrı bir tuvaleti yoktur.							
Aydınlatma: Odaların merkezinde birer tane ampul ile aydınlatması sağlanmaktadır.							
Isınma: Isınmayı sağlayacak soba yoktur.							

Ahmet Sadık Taşpınar köy odası, köy merkezindeki caminin kuzeydoğu yakınında ve kendi evinin bitişiğinde yer alan tek katlı bir yapıdır (Resim 6). Kuzey-Güney doğrultusunda konumlandırılmış dikdörtgen bir alanı kaplamaktadır. Kerpiçten yapılmış oda kırma çatılıdır (Tablo 3). İlk yapı 1912 tarihinde yapılmış ve 1952 yılında tadilat ile şu anki şeklini almış. Yoldan 0.65 metre yükseklikte olmasıyla birkaç basamakla ulaşılmaktadır. Yapının kuzeyinden giriş ile doğu cephesinde esas oda, güneyinde lavabo ve tezgâh yer almaktadır (Çizim 3).

Resim 6. A.Sadık Taşpınar Köy Odası Konum

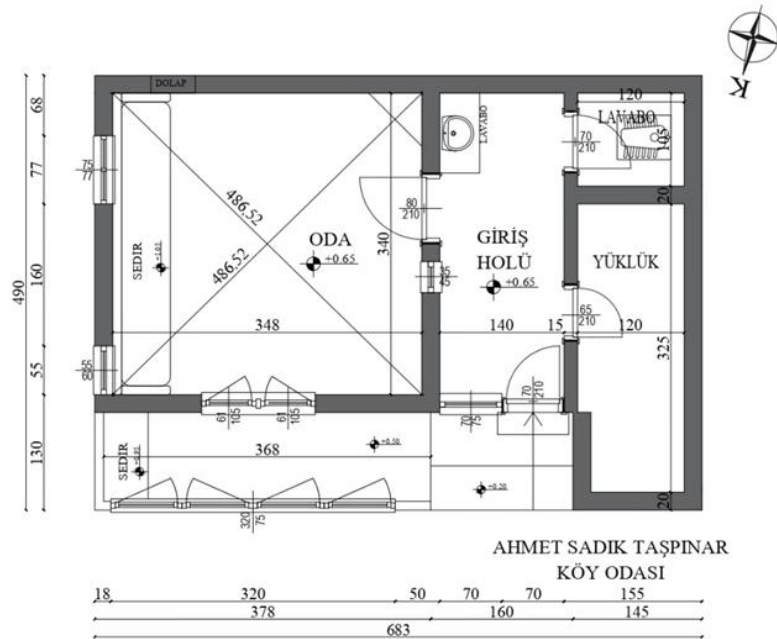
Resim 7. A. Sadık Taşpınar Köy Odası Ön Görünüş

Kaynak: <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/> (Erişim tarihi: 19.12.2023).

Kaynak: Gürman, M.2023 (Kişisel Arşiv).

Çizim 3. A.Sadık Taşpınar Köy Odası Planı

Kaynak: Gürman, M.2023 (Kişisel Arşiv).

Tablo 3. Ahmet S. Taşpınar Köy Odası Mekan Analizi

KATALOG NO				3			
Konum: Susuzosmaniye Köyü				Adı: Ahmet Sadık Taşpınar Köy Odası			
Sahibi: Ahmet Taşpınar (1942)				Tarihi: 1912 (1952 Tadilat)			
İnceleme Tarihi: Ocak, 2024							
YAPIM BİLGİLERİ							
Yapı Düzeni		Kat Sayısı		Yapım Tekniği		Malzeme	
Ayrık		Tek Katlı	X	Yığma Kerpiç	X	Kerpiç	X
Bitişik	X	İki Katlı		Betonarme		Betonarme	
YAPI ELEMANLARI							
Merdiven				Pencere			
Malzeme		Tip		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap		Sahanlıksız	X	Ahşap	X	Tek	X
Taş	X	Tek Sahanlıklı		PVC		Çift	X
		İki Kollu					
Dış Kapı				İç Kapı			
Malzeme		Kanat Durumu		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap	X	Tek	X	Ahşap	X	Tek	X
Metal		Çift		Metal		Çift	X
PVC				PVC			
Zemin Kaplama				Tavan			
Ahşap			X	Düz Tavan			
Beton				Kirişleme Tavan			X
Çatı Örtü Düzeni							
Düz Çatı				Kırma Çatı			X
Çatı Kaplama							
Kiremit			X	Sac			
İç Mekân Elemanları							
Ocak		Niş		Dolap	X	Oturmalık Seki	X
Raf							
Mutfak Tezgâhı: 0.9 x 0.45 m boyutlarında borularla yükseltilmiş üzeri seramik ile kaplanmış, yerden 0.90 m yüksekliğindedir. Aynı seramikler tezgâhın olduğu duvarda birkaç sıra devam etmektedir. Tuvalet karşısı olduğundan hem tezgâh hem lavabo olarak iki farklı türde de kullanılmaktadır.							
Tuvalet: Yapı içerisinde tuvalet bulunmaktadır.							
Aydınlatma: Odaların merkezinde birer tane ampul ile aydınlatması sağlanmaktadır.							
Isınma: Kapıdan girdikten sonra batıdaki odanın içinde kapı yanında yer alan soba ile ısınmaktadır.							

Tezcan Demirbaş köy odası, köy merkezindeki caminin kuzey yakınında ve kendi evinin bahçesinin bitişiğinde yer alan iki katlı bir yapıdır (Resim 8). Kuzey-Güney doğrultusunda konumlandırılmış kare bir alanı kaplamaktadır. Kerpiçten yapılmış oda kırma çatılıdır (Tablo 4). Yapı Tezcan Demirbaş'ın dedesi Salih Demirbaş tarafından yaptırılmıştır. Esas oda üst katta yer alıp yapının içindeki ahşap merdivenler ile ulaşılmaktadır (Çizim 4). Üst katta aynı zamanda esas odanın yanında mutfakta bulunmaktadır (Çizim 5). Yapının diğer kapısı da ahır bölümüne açılmaktadır.

Resim 8. Tezcan Demirbaş Köy Odası Konum

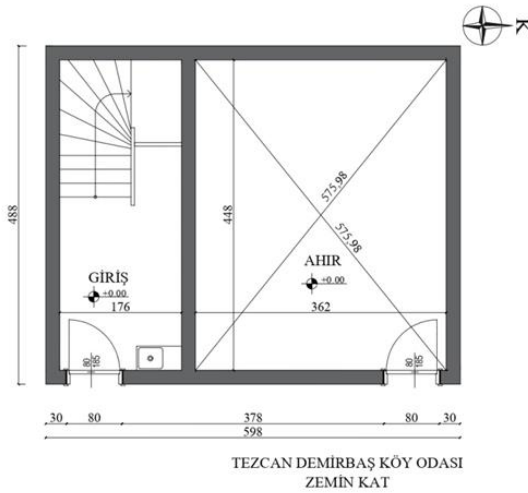
Kaynak: <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/>
(Erişim tarihi : 19.12.2023).

Resim 9. Tezcan Demirbaş Köy Odası
Ön Görünüş

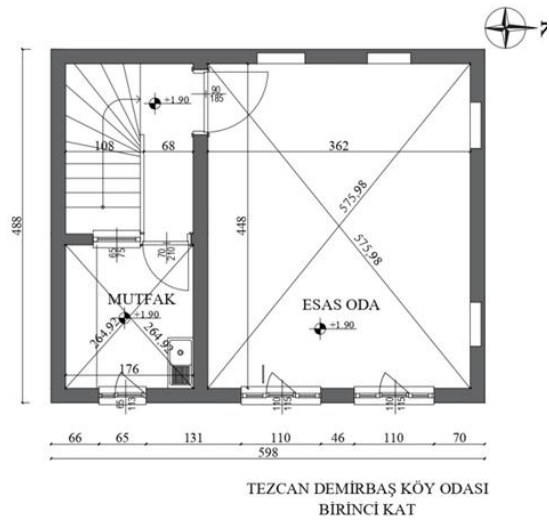

Kaynak: Gürman, M.2024 (Kişisel Arşiv).

Çizim 4. Tezcan Demirbaş Köy Odası Zemin Kat Planı

Çizim 5. Tezcan Demirbaş Köy Odası Birinci kat Planı

Kaynak: Gürman, M.2024(Kişisel Arşiv).

Tablo 4. Tezcan Demirbaş Köy Odası Mekan Analizi

KATALOG NO				4			
Konum: Susuzosmaniye Köyü				Adı: Tezcan Demirbaş Köy Odası			
Sahibi: Tezcan Demirbaş (1975)				Tarihi: 1940			
İnceleme Tarihi: Ocak, 2024							
YAPIM BİLGİLERİ							
Yapı Düzeni		Kat Sayısı		Yapım Tekniği		Malzeme	
Ayrık	X	Tek Katlı		Yığma Kerpiç	X	Kerpiç	X
Bitişik		İki Katlı	X	Betonarme		Betonarme	
YAPI ELEMANLARI							
Merdiven				Pencere			
Malzeme		Tip		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap	X	Sahanlıksız	X	Ahşap	X	Tek	X
Taş		Tek Sahanlıklı		PVC		Çift	
		İki Kollu					
Dış Kapı				İç Kapı			
Malzeme		Kanat Durumu		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap	X	Tek	X	Ahşap	X	Tek	X
Metal		Çift		Metal		Çift	
PVC				PVC			
Zemin Kaplama				Tavan			
Ahşap			X	Düz Tavan			
Beton				Kirişleme Tavan			X
Çatı Örtü Düzeni							
Düz Çatı				Kırma Çatı			X
Çatı Kaplama							
Kiremit			X	Sac			
İç Mekân Elemanları							
Ocak		Niş		Dolap	X	Oturmalık Seki	
Raf							
Mutfak Tezgâhı: Yapının ikinci katında ayrı bir mutfak mekânı vardır. Mutfakta 0.43x 2.00 metre ölçülerinde tezgah bulunmaktadır.							
Tuvalet: Yapı içerisinde tuvaleti yoktur.							
Aydınlatma: Odaların merkezinde birer tane ampul ile aydınlatması sağlanmaktadır.							
Isınma: Odanın ısınmasını sağlayan soba yoktur.							

1.1.1. Yıkılmış ve Farklı İşlevdeki Köy Odaları

Susuzosmaniye köyündeki odaların biri farklı işlevde kullanılmakta, biri de yıkılmış durumdadır. Sabirler köy odası, köy merkezindeki caminin doğusunda ve kendi evinin bahçesinin bitişiğinde yer alan iki katlı bir yapıdır (Resim 10). Zaman içindeki gereksinimlerden ötürü köy odası işlevini yitirmiş bulunmaktadır (Tablo 5). Farklı işlevde kullanılmadan önce dış cephe yer alan kapının boşluğu kapatılarak bahçe içinden kapı açılarak yapıya ulaşım sağlanmıştır (Resim 11).

Tablo 5. Sabirler Köy Odası Mekan Analizi

KATALOG NO				5 (Farklı İşlev)			
Konum: Susuzosmaniye Köyü				Adı: Sabirler Köy Odası			
Sahibi: Sabri Meydan				Tarihi: 1950			
İnceleme Tarihi: Ocak, 2024							
YAPIM BİLGİLERİ							
Yapı Düzeni		Kat Sayısı		Yapım Tekniği		Malzeme	
Ayrık		Tek Katlı		Yığma Kerpiç	X	Kerpiç	X
Bitişik	X	İki Katlı	X	Betonarme		Betonarme	
YAPI ELEMANLARI							
Merdiven				Pencere			
Malzeme		Tip		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap	X	Sahanlıksız	X	Ahşap		Tek	X
Taş		Tek Sahanlıklı		PVC	X	Çift	
		İki Kollu					
Dış Kapı				İç Kapı			
Malzeme		Kanat Durumu		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap	X	Tek	X	Ahşap	X	Tek	X
Metal		Çift		Metal		Çift	
PVC				PVC			
Zemin Kaplama				Tavan			
Ahşap			X	Düz Tavan			X
Beton				Kirişleme Tavan			
Çatı Örtü Düzeni							
Düz Çatı				Kırma Çatı			X
Çatı Kaplama							
Kiremit			X	Sac			
İç Mekân Elemanları							
Ocak		X	Niş	X	Dolap	X	Oturmalık Seki
Raf			Askı	X			

Resim 10. Sabirler Köy Odası Konum

Resim 11. Sabirler Köy Odası Görünüş

Resim 12. Sabirler Köy Odası İç Mekan

Kaynak:

<https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/> (Erişim tarihi : 19.12.2023).

Kaynak: Gürman, M. 2024 (Kişisel Arşiv).

Kaynak: Gürman, M.2024 (Kişisel Arşiv).

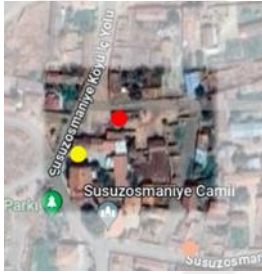
Kamir Uçar köy odası, köy merkezindeki caminin kuzey yönünde ve tek katlı bir yapıdır (Resim 13). Köy halkı ile yapılan görüşmeler doğrultusunda köy odasının sahibi ve yeri hakkında bilgi sahibi olunmuştur (Tablo 6). Köy odası yıkıldığından ölçüm yapılamamış sadece fotoğraf çekimi yapılabilmektedir (Resim 14-15). Yerinde yapılan analizler doğrultusunda köy odası ile ilgili katalog hazırlanmıştır.

Tablo 6. Kamil Uçar Köy Odası Mekan Analizi

KATALOG NO				6 (Yıkılmış)			
Konum: Susuzosmaniye Köyü				Adı: Kamil Uçar Köy Odası			
Sahibi: Kamil Uçar				Tarihi:			
İnceleme Tarihi: Ocak, 2023							
YAPIM BİLGİLERİ							
Yapı Düzeni		Kat Sayısı		Yapım Tekniği		Malzeme	
Ayrık		Tek Katlı	X	Yığma Kerpiç	X	Kerpiç	X
Bitişik	X	İki Katlı		Betonarme		Betonarme	
YAPI ELEMANLARI							
Merdiven				Pencere			
Malzeme		Tip		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap		Sahanlıksız		Ahşap	X	Tek	
Taş		Tek Sahanlıklı		PVC		Çift	X
		İki Kollu					
Dış Kapı				İç Kapı			
Malzeme		Kanat Durumu		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap	X	Tek	X	Ahşap	X	Tek	X
Metal		Çift		Metal		Çift	
PVC				PVC			

Tablo 6 (Devam). Kamil Uçar Köy Odası Mekansal Analizi

Zemin Kaplama			Tavan				
Ahşap			Düz Tavan				
Beton			Kirişleme Tavan				X
Çatı Örtü Düzeni							
Düz Çatı			Kırma Çatı				X
Çatı Kaplama							
Kiremit			Sac				
İç Mekân Elemanları							
Ocak		Raf	X	Dolap	X	Oturmalık Seki	X

Resim 13. Kamil Uçar Köy Odası Konum**Kaynak:**

<https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/> (Erişim tarihi: 19.12.2023).

Resim 14. Kamil Uçar Köy Odası Görünüş**Kaynak:** Gürman,

M.2023(Kişisel Arşiv).

Resim 15. Kamil Uçar Köy Odası İç Mekan**Kaynak:** Gürman,

M.2023(Kişisel Arşiv).

1.2.CUMALI KÖYÜ KÖY ODALARI

Afyon il merkezine 48, İhsaniye ilçesine 13 kilometre uzaklıkta bulunan Cumalı köyünde incelemeler yapılmıştır. Cumalı köyünde hayvancılık ve tarımla uğraşılmaktadır.

Aşağıdaki tabloda Cumalı köyündeki köy odalarının konumları işaretlenmiş ve mevcut durumları hakkında lejand oluşturulmuştur. Sarı renkte işaretli olanlar aktif kullanımda olduğunu, turuncu renkte işaretli olanlar köy odalarının işlevini yitirip farklı işlevde kullanıldığını, kırmızı renkte işaretli olanlar köy odalarının yıkılmış durumda olduklarını göstermektedir. Aktif kullanımda olan 4 oda, farklı kullanımda olan 1 oda ve yıkılmış olan 1 oda bulunmaktadır. Köy odaları lazer metre ile ölçüleri alınarak röleve çizimleri tarafımda yapılmıştır.

Resim 16. Cumalı Köy Haritası

Kaynak: <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/> (Erişim Tarihi : 19.12.2023).

Ramazan Sömürge köy odasının yapım tarihi 1991-92 ve şu an muhtar odası olarak kullanılmaktadır. Muhtar Odası, köy merkezindeki caminin güneydoğu yakınında yer alan tek katlı bir yapıdır (Resim 17). Kuzey-Güney doğrultusunda konumlandırılmış kare bir alanı kaplamaktadır (Çizim 6). Kerpiçten yapılmış oda, kırma çatılıdır (Tablo 7). Odanın girişinde rüzgarlık gibi bir bölüm olup birkaç basamak ile odaya giriş sağlanmaktadır.

Resim 17. Muhtar Odası Konum

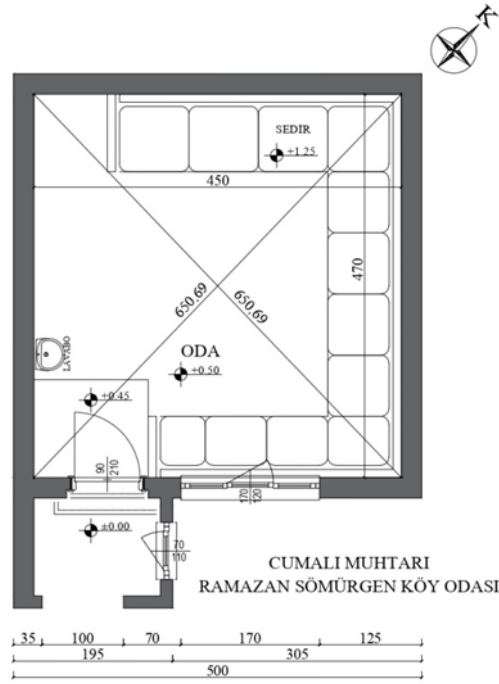
Kaynak: <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/> (Erişim tarihi: 19.12.2023).

Resim 18. Muhtar Odası Ön Görünüş

Kaynak: Gürman, M.2023(Kişisel Arşiv).

Çizim 6. Muhtar Oda Planı

Kaynak: Gürman, M.2023(Kişisel Arşiv).

Tablo 7. Muhtar Odası Mekan Analizi

KATALOG NO				7			
Konum: Cumalı Köyü				Adı: Muhtar Odası			
Sahibi: Ramazan Sömürgen				Tarihi: 1991-92			
İnceleme Tarihi: Ocak, 2023							
YAPIM BİLGİLERİ							
Yapı Düzeni		Kat Sayısı		Yapım Tekniği		Malzeme	
Ayrık	X	Tek Katlı	X	Yığma Kerpiç	X	Kerpiç	X
Bitişik		İki Katlı		Betonarme		Betonarme	
YAPI ELEMANLARI							
Merdiven				Pencere			
Malzeme		Tip		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap		Sahanlıksız	X	Ahşap		Tek	
Taş	X	Tek Sahanlıklı		PVC	X	Çift	X
		İki Kollu					
Dış Kapı				İç Kapı			
Malzeme		Kanat Durumu		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap		Tek	X	Ahşap		Tek	
Metal	X	Çift		Metal		Çift	
PVC				PVC			

Tablo 7 (Devam). Muhtar Odası Mekan Analizi

Zemin Kaplama				Tavan			
Ahşap				Düz Tavan			X
Beton			X	Kirişleme Tavan			
Çatı Örtü Düzeni							
Düz Çatı				Kırma Çatı			X
Çatı Kaplama							
Kiremit			X	Sac			
İç Mekân Elemanları							
Ocak		Niş		Dolap		Oturmalık Seki	X
Raf	X						
Mutfak Tezgâhı: Ayrı bir mutfak tezgâhı yoktur.							
Tuvalet: Ayrı bir tuvaleti yoktur.							
Aydınlatma: Odanın merkezinde birer tane floresan lamba ile aydınlatması sağlanmaktadır.							
Isınma: Kapıdan girince tam ortada yer alan soba ile ısınılmaktadır.							

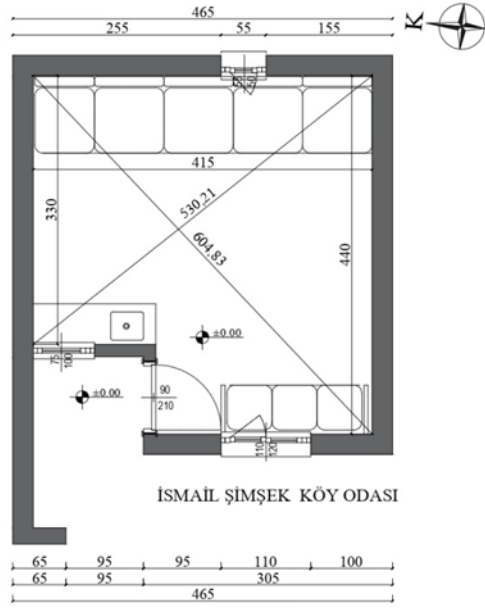
Yapım tarihi 1995 olan İsmail Şimşek köy odası, köy merkezindeki caminin güneydoğu yakınında ve kendi evinin bitişiğinde yer alan tek katlı yapıdır (Resim 19). Doğu-Batı doğrultusunda konumlandırılmış kare bir alanı kaplamaktadır (Çizim 7). Tek odadan oluşan yapının doğu cephesinden girişi yer almaktadır (Resim 20). Köy odasının dışında odayı kullananlar için küçük bir tuvalet yer almaktadır (Tablo 8).

Resim 19. İsmail Şimşek Köy Odası Konum**Resim 20.** İsmail Şimşek Köy Odası Ön Görünüş

Kaynak: <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/>
(Erişim tarihi : 19.12.2023).

Kaynak: Gürman, M.2023(Kişisel Arşiv).

Çizim 7. İsmail Şimşek Köy Odası Planı

Kaynak: Gürman, M.2023(Kişisel Arşiv).

Tablo 8. İsmail Şimşek Köy Odası Mekan Analizi

KATALOG NO				8			
Konum: Cumalı Köyü				Adı: İsmail Şimşek Köy Odası			
Sahibi: İsmail Şimşek (1964)				Tarihi: 1995			
İnceleme Tarihi: Ocak, 2023							
YAPIM BİLGİLERİ							
Yapı Düzeni		Kat Sayısı		Yapım Tekniği		Malzeme	
Ayrık		Tek Katlı	X	Yığma Kerpiç	X	Kerpiç	X
Bitişik	X	İki Katlı		Betonarme		Betonarme	
YAPI ELEMANLARI							
Merdiven				Pencere			
Malzeme		Tip		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap		Sahanlıksız		Ahşap		Tek	
Taş		Tek Sahanlıklı		PVC	X	Çift	X
		İki Kollu					
Dış Kapı				İç Kapı			
Malzeme		Kanat Durumu		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap	X	Tek	X	Ahşap		Tek	
Metal		Çift		Metal		Çift	
PVC				PVC			
Zemin Kaplama				Tavan			

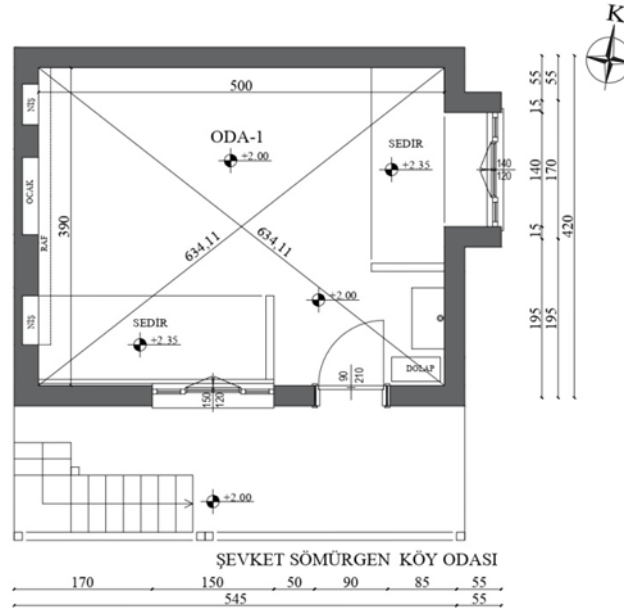
Tablo 8 (Devam). İsmail Şimşek Köy Odası Mekan Analizi

Ahşap		Düz Tavan	
Beton	X	Kirişleme Tavan	X
Çatı Örtü Düzeni			
Düz Çatı		Kırma Çatı	X
Çatı Kaplama			
Kiremit	X	Sac	
İç Mekân Elemanları			
Ocak		Niş	
		Dolap	
Raf			
Oturmalık Seki			
X			
Mutfak Tezgâhı: 1.40 x 0.50m ölçülerinde tuğladan yükseltilmiş üzeri taş ile kaplanmış, yerden 0.90m yüksekliğindedir. Seramikler ile tezgâhın olduğu duvardan birkaç sıra döşenmiş.			
Tuvalet: Yapı ile bağlantılı olmayan, dışarıdan ulaşılan bir tuvalet bulunmaktadır.			
Aydınlatma: Odanın merkezinde bir tane lamba ile aydınlatması sağlanmaktadır.			
Isınma: Kapının girişinde yer alan soba ile ısınılmaktadır.			

Yapım tarihi tam bilinmeyen Şevket Sömürgen köy odası, köy merkezindeki caminin güneybatı yakınında yer alan iki katlı bir yapıdır (Resim 21). Alt katı ahır, samanlık iken üst katında esas oda yer almaktadır (Resim 22). Alt katında incelemeler yapılamadığından sadece üst katın planı mevcuttur. Köy odası, tek odadan oluşmaktadır (Çizim 8). Yapının bitişiğinde dışarıdan bağlantı sağlanan tuvaleti yer almaktadır. Cumalı köyünde yapılan incelemeler doğrultusunda ocağı, dolapları, nişi bulunan tek köy odasıdır (Tablo 9). Yapının diğer yapılardan bir diğer farkı da zemin kat hizasından caddeye doğru çıkma olan cumbasının olmasıdır.

Resim 21. Şevket Sömürgen Köy Odası Konum	Resim 22. Şevket Sömürgen Köy Odası Ön Görünüş
	
Kaynak: https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/ (Erişim tarihi : 19.12.2023).	Kaynak: Gürman, M.2023(Kişisel Arşiv).

Çizim 8. Şevket Sömürgen Köy Odası Planı

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Tablo 9. Şevket Sömürgen Köy Odası Mekan Analizi

KATALOG NO				9			
Konum: Cumalı Köyü				Adı: Şevket Sömürgen Köy Odası			
Sahibi: Hanife Sömürgen (1952)				Tarihi: Tam Bilinmiyor (1948 Öncesi)			
İnceleme Tarihi: Ocak, 2023							
YAPIM BİLGİLERİ							
Yapı Düzeni		Kat Sayısı		Yapım Tekniği		Malzeme	
Ayrık	X	Tek Katlı		Yığma Kerpiç	X	Kerpiç	X
Bitişik		İki Katlı	X	Betonarme		Betonarme	
YAPI ELEMANLARI							
Merdiven				Pencere			
Malzeme		Tip		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap	X	Sahanlıksız	X	Ahşap	X	Tek	
Taş		Tek Sahanlıklı		PVC		Çift	X
		İki Kollu					
Dış Kapı				İç Kapı			
Malzeme		Kanat Durumu		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap	X	Tek	X	Ahşap		Tek	
Metal		Çift		Metal		Çift	
PVC				PVC			

Tablo 9 (Devam). Şevket Sömürgen Köy Odası Mekan Analizi

Zemin Kaplama				Tavan			
Ahşap		X		Düz Tavan			
Beton				Kirişleme Tavan			X
Çatı Örtü Düzeni							
Düz Çatı				Kırma Çatı			X
Çatı Kaplama							
Kiremit		X		Sac			
İç Mekân Elemanları							
Ocak	X	Niş		Dolap	X	Oturmalık Seki	X
Raf	X						
Mutfak Tezgâhı: 1.05 x 0.50metre ölçülerinde kapı arkasında taştan yapılmış tezgâh bulunmaktadır.							
Tuvalet: Yapının bitiğinde, dışarıdan ulaşılan bir tuvalet bulunmaktadır.							
Aydınlatma: Odanın merkezinde bir tane lamba ile aydınlatması sağlanmaktadır.							
Isınma: Odanın ortasında bulunan soba ile ısınılmaktadır.							

Yapım tarihi 2004 olan Beytullah Köksalan köy odası, köy merkezindeki caminin kuzeydoğu yakınında tek katlı yapıdır (Resim 23). Doğu-Batı doğrultusunda konumlandırılmış kare bir alanı kaplamaktadır. Yapının güney cephesinde ana giriş, batısında esas oda, kuzey cephesinde lavabo ve mutfak yer almaktadır (Çizim 9). Kapıdan girdikten sonra tam karşısında lavabo ve sol tarafta esas odaya ve mutfığa yönlendirecek kapı bulunmaktadır. Odadan mutfığa, mutfaktan yüklüğe geçiş bulunmaktadır (Tablo 10).

Resim 23. Beytullah Köksalan Köy Odası Konum

Kaynak: <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/> (Erişim tarihi : 19.12.2023).

Resim 24. Beytullah Köksalan Köy Odası Genel Görünüş

Kaynak: Gürman, M.2023(Kişisel Arşiv).

Tablo 10. Beytullah Köksalan Köy Odası Mekan Analizi

KATALOG NO				10			
Konum: Cumalı Köyü				Adı: Beytullah Köksalan Köy Odası			
Sahibi: Beytullah Köksalan				Tarihi: 2004			
İnceleme Tarihi: Ocak, 2023							
YAPIM BİLGİLERİ							
Yapı Düzeni		Kat Sayısı		Yapım Tekniği		Malzeme	
Ayrık	X	Tek Katlı	X	Yığma Kerpiç	X	Kerpiç	X
Bitişik		İki Katlı		Betonarme		Betonarme	
YAPI ELEMANLARI							
Merdiven				Pencere			
Malzeme		Tip		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap		Sahanlıksız	X	Ahşap	X	Tek	X
Taş	X	Tek Sahanlıklı		PVC		Çift	
		İki Kollu					
Dış Kapı				İç Kapı			
Malzeme		Kanat Durumu		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap		Tek	X	Ahşap	X	Tek	X
Metal	X	Çift		Metal		Çift	
PVC				PVC			
Zemin Kaplama				Tavan			
Ahşap				Düz Tavan			X
Beton			X	Kirişleme Tavan			
Çatı Örtü Düzeni							
Düz Çatı				Kırma Çatı			X
Çatı Kaplama							
Kiremit			X	Sac			
İç Mekân Elemanları							
Ocak		Niş		Dolap		Oturmalık Seki	X
Raf							
Mutfak Tezgâhı: Esas odanın yanında ayrı bir kapıdan geçilerek tuğladan mutfak tezgâhı yer almaktadır. Yine mutfaktan başka bir kapıdan yüklük bölümüne geçilmektedir.							
Tuvalet: Yapının içerisinde, kapı girişinin tam karşısında yer almaktadır.							
Aydınlatma: Odanın merkezinde bir tane lamba ile aydınlatması sağlanmaktadır.							
Isınma: Esas odanın kapı girişinde bulunan soba ile ısınilmaktadır.							

1.2.1. Yıkılmış ve Farklı İşlevdeki Köy Odaları

Katalog 11 köy odası hakkında köy halkı ile yapılan görüşmelerde; Cumalı köyü dışarı göç verdiğinden dolayı köy odasının sahibi ve tarihi hakkında bilgilere ulaşılamamıştır (Tablo 11). Oda sahibinin köy odasını köy evine çevirdiğini ve kapısının kapalı olduğundan ötürü ölçümler yapılamamıştır.

Tablo 11. Cumalı Köyü Farklı İşlevdeki Köy Odasının Mekan Analizi

KATALOG NO				11 (Farklı İşlev)			
Konum: Cumalı Köyü				Adı:			
Sahibi:				Tarihi:			
İnceleme Tarihi: Ocak, 2023							
YAPIM BİLGİLERİ							
Yapı Düzeni		Kat Sayısı		Yapım Tekniği		Malzeme	
Ayrık		Tek Katlı	X	Yığma Kerpiç	X	Kerpiç	X
Bitişik	X	İki Katlı		Betonarme		Betonarme	
YAPI ELEMANLARI							
Merdiven				Pencere			
Malzeme		Tip		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap		Sahanlıksız	X	Ahşap	X	Tek	X
Taş	X	Tek Sahanlıklı		PVC		Çift	
		İki Kollu					
Dış Kapı				İç Kapı			
Malzeme		Kanat Durumu		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap		Tek	X	Ahşap	X	Tek	X
Metal	X	Çift		Metal		Çift	
PVC				PVC			
Zemin Kaplama				Tavan			
Ahşap				Düz Tavan			X
Beton			X	Kirişleme Tavan			
Çatı Örtü Düzeni							
Düz Çatı				Kırma Çatı			X
Çatı Kaplama							
Kiremit			X	Sac			
İç Mekân Elemanları							
Ocak		Raf		Dolap		Oturmalık Seki	

Resim 25. Oda Konum	Resim 26. Oda Ön Görünüş
	
Kaynak: https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/ (Erişim tarihi : 19.12.2023).	Kaynak: Gürman, M.2023(Kişisel Arşiv).

Katalog 12'deki köy odası da katalog 11 'deki köy odası gibi oda sahip ve tarihi hakkında bilgilere ulaşılmamıştır (Tablo 12). Köy halkı ile yapılan görüşmelerde sadece köy odası olduğu ve yeri hakkında bilgi sahibi olunmuştur (Resim 27). Köy odası yıkılmış olduğundan ölçümler yapılamamıştır (Resim 28-29).

Tablo 12. Cumalı Köyü Yıkılmış Köy Odasının Mekan Analizi

KATALOG NO				12 (Yıkılmış)			
Konum: Cumalı Köyü				Adı:			
Sahibi:				Tarihi:			
İnceleme Tarihi: Ocak, 2023							
YAPIM BİLGİLERİ							
Yapı Düzeni		Kat Sayısı		Yapım Tekniği		Malzeme	
Ayrık	X	Tek Katlı		Yığma Kerpiç	X	Kerpiç	X
Bitişik		İki Katlı	X	Betonarme		Betonarme	
YAPI ELEMANLARI							
Merdiven				Pencere			
Malzeme		Tip		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap	X	Sahanlıksız	X	Ahşap	X	Tek	
Taş		Tek Sahanlıklı		PVC		Çift	X
		İki Kollu					
Dış Kapı				İç Kapı			
Malzeme		Kanat Durumu		Malzeme		Kanat Durumu	
Ahşap	X	Tek	X	Ahşap	X	Tek	
Metal		Çift		Metal		Çift	
PVC				PVC			

Tablo 12 (Devam). Cumalı Köyündeki Yıkılmış Köy Odasının Mekansal Analizi

Zemin Kaplama				Tavan			
Ahşap			X	Düz Tavan			
Beton				Kirişleme Tavan			
Çatı Örtü Düzeni							
Düz Çatı				Kırma Çatı			
Çatı Kaplama							
Kiremit			X	Sac			
İç Mekân Elemanları							
Ocak		Raf		Dolap		Oturmalık Seki	

Resim 27. Oda Konum	Resim 28. Oda Ön Görünüş	Resim 29. Oda Yan Görünüş
		
Kaynak: Gürman, M.2023(Kişisel Arşiv).	Kaynak: Gürman, M.2023(Kişisel Arşiv).	Kaynak: Gürman, M.2023(Kişisel Arşiv).

2. KÖY ODALARIN İŞLEVLERİ

Özcan Yılmaz, Ahmet Yılmaz, Rahim Berberler, Emine Yılmaz, Ramazan Sömürge, Hanife Sömürge isimli kişilerle köy odalarındaki geçmiş anılarından ve günümüzdeki yaşama ilişkin görüşmeler yapılmıştır. Kış mevsiminde Susuzosmaniye ve Cumalı köyünde hane sayısı az olmasından her köy odasının sahibi ile görüşme sağlanamamıştır. Köyün muhtarı veya ilgili köy halkı sayesinde köy odaları incelenmiştir. Görüşmeler katılımcıların izniyle kayıt altına alınmış olup bu kayıt altına alınan görüşmelerden elde edilen veriler aşağıda sunulmuştur.

Emin Çavuş Köy Odası (1947/2003-Katalog 1), şu an ki oda sahibi olan Özcan Yılmaz ile yapılan görüşmelerde yol kenarında olduğundan oda köşeye, kapısı da dışarı bakacak şekilde konumlandığını söylemiştir. Kapının her zaman açık olduğunu, herkesin gelebileceğini dile getirmiştir.

Aynı arazide 1947-48 yıllarında yapılan köy odası 2003 yılında yangından dolayı yıkıldığını yerine şu an ki köy odasının inşa edildiğini söylemiştir. Yangından önceki

halinde alt katta kapıdan girince ahıra açıldığını yapının sağ tarafındaki merdivenler ile üst katta geniş bir odaya ulaşıldığı ifade etmiştir. Büyük odanın duvarlarında 3 dolap bulunduğunu, bu dolaplar içerisinde oda sahibi Emin Çavuş'un ilaçlarının olduğunu, yanlışlıkla çocukların açıp kullanmasından ötürü kilitli tutulduğunu bahsetmiştir. Dolapta gripin ilacı da bulundurup köyde ihtiyacı olanlara ilaç tedariki sağlayarak da bir nevi köy yerinde eczane görevi gördüğünü ifade etmiştir.

Büyük odanın yanında küçük bir odanın yer aldığı, yatakların, örtülerin, av malzemelerinin bu oda da bulunduğundan bahsetmiştir. 2003 yılındaki yangında yapının ahşap olmasından kaynaklı odayı tümünden yıkıp yok ederek geriye bir şey bırakmamıştır. İlk yapıyı köydeki Marangoz Mehmet Usta tarafından yapılmıştır. Mehmet Usta odunları, ormandan alıp buraya getirip işlemiştir. Kapı girişinde Hoş Geldin yazısı dışında da çember şeklinde güneş sembolü çizilmiştir.

Özcan Yılmaz'ın hatıralarında, bayramlarda bayram namazı sonrası imam ve köyden birkaç kişi çorba içmek için – sütlü çorba- oda da toplanıldığını ifade etmiştir. Hatırladığına göre, en yaşlı dedesi olduğundan ve aktif kullanılan bir oda olduğundan buraya gelinmiştir. En işlek kendi odalarının olduğundan bahsetmiştir.

Köy odaları kış günleri tarla işlerinin olmadığı zamanlarda hemen hemen her akşam oda da toplanıldığını, oturulup konuşulduğunu, herkes evinden bir şeyler getirip beraber yenilip içildiği mekan olarak kullanılmıştır. Özcan Yılmaz; “Oda da büyüklerle beraber oyunlar oynandığını söyler ama yaş itibarıyla yetişemediğini dile getirmiştir. Kendi dönemlerinde okey ve domino oynaklarını ifade etmiştir. Pirinçten yapılmış domina taşlarının olduğunu ve bu taşların yangında dolayı bulamadığını kayb olduğunu belirtmiştir. Bu aktarım, odanın bir eğlence yeri olarak da kullanıldığını göstermiştir.

Özcan Yılmaz anlatısına göre;

“Bu civarın en işlek pazarı Anıtkaya pazarıdır. Döğerden Anıtkaya pazarına gelecek olan Cuma gününden at arabası ile yola çıkar. Cuma günü akşam buraya gelir. Burada konaklar, atı eşiği hangi vasıta ile geldiyse oda da konaklar. Cumartesi sabahtan çıkar pazara gider işini görür. Dönüşte tekrar burada kalır. Pazar günü sabah çıkar Döğere geri gider. Burası han gibi konaklanan yermiş. Kendi zamanımda böyle bir olay olmadı ama geçmişte bunlar yaşanmış. O zamanlar Döğere ve Anıtkaya pazarları dönemin büyük pazarlarıymış. Altıntaş civarı bütün ihtiyaçlarını görmeye bu pazarlara gelirmiş. Her taraf büyüyüp ulaşım kolaylaşınca Anıtkaya pazarı bitti.”

Özcan Yılmaz'ın dedesi olan Lakabı Emin Çavuş olan kişinin ömrünün oda da geçtiğini, odadan yapılacakları söyleyip çalışanları yönettiğini, harman zamanında odadan gözetlediğini, harman yerini uzaktan gördüğünden at aynı yerden iki defa geçtiğinde “uyuma” diye bağırıp uyardığını belirtmiştir. Emin Çavuş odayı gözetleme mekanı olarak da kullanmıştır.

Köy halkından Rahim Berberlerin köy odası ile ilgili bir anısını paylaşmıştır.

“Recep Çoban diye biri düğün zamanında oyun çıkardı. Bizi öküz yaptı, oda da dolandırıyor. Dolandırırken bir mani söylüyordu. “ ‘Tepeye ekim yel aldı, ovaya ekim sel aldı Sana bir şey kalmadı’. Birini köy ağası yapardı. Küçük halimizde büyük gibi oyunlar oynardık.”

Ahmet Yılmaz (Özcan Yılmaz'ın abisi) anlatısına göre;

“Köy halkı muhtara ‘Ayan’ der. Köy odaları da Ayan Odası –muhtar odası olarak geçerdi. Dedem Emin Çavuş muhtarlık yapmış, bende muhtarlık yaptım. Şimdi kardeşim Özcan muhtarlık yapıyor. Odayı muhtar odası olarak kullandık ve kullanmaya devam ediyoruz.”

Rahim Berberler ile sohbette köy odası ile ilgili bir diğer anısı;

“Köyden biri kaz avlamaya gitmiş. Avdan gelince köpeklerden biri bacağını ısırması. Tüfeği ile hayvanı öldürmüş. Öldüren ayan odasına alınıp falakaya yatırılmış. Köpeği öldürdü diye ceza verilmiş.”

Özcan Yılmaz anlatısına göre;

“Köy karar defterinde okumuştum. İki komşu kavga ettiği zaman iki komşunun cezasını muhtar ihtiyar heyeti kesiyormuş. Malına zarar verdiyse malını ödetiyor. Köyler kendi içinde sorunları çözer. Jandarmaya gitmeden hallediyorlardı.”

Ahmet Yılmaz anlatısına göre;

“O zamanlar köyde harmanları korumak için bekçi, koruyucu birileri olup maaşını köy halkı öderdi. Harmandan kalkan mahsulden koruyucuya hak verilirdi. Herkes gücüne göre yardım ederdi. Koyun çobanı, benim tarlaya hayvanını kaçırdığı zarar verdiğinde, muhtara gidip benim buğdayıma, arpama zarar ziyan olduğunu söyler. Çobanları çağırır, kimin yaptığını tespit edilirdi.”

3 kişinin anlattıklarına bakıldığından köy odası, köyün adliyesi, jandarması gibi sorunların bahsedildiğı, çözümler üretildiğı, anlaşmalar sağlandığı ,cezaların verildiğı çok işlevli bir yer haline gelmiştir.

Ahmet Sadık Taşpınar Köy Odası (1912/1952-Katalog 3), odayı yaptıran ve oda sahibi olan Ahmet Taşpınar'ın kızı Emine Yılmaz ile yapılan görüşmelerde ilk yapı 1912 tarihinde yapılmış, daha sonra 1952 tarihinde tadilat geçirerek şu anki hali inşa edilmiştir.

Emine Yılmaz'ın anlatısına göre:

“Korcu vardı. Memur gibi bir şey oluyor. Köy halkı tutardı. Yılda parası ödenirdi. Köy ve köyün odası ile ilgilenirdi. Muhtar kimse onun odasına bakardı. Köyün hizmetindeydi. Tutulan kişilerin yıldızı olurdu. Atla gider tarlaları gezer bilgi verirdi. Zıyan falan olursa muhtarın haberi olurdu. Merayı gezerdi.”

Halktan birine Korcu denildiğı, muhtarın yardımcısı gibi işleri takip ettiğini öğrenilmiştir. Köy odasının muhtar odası gibi kullanıldığını, aynı zamanda muhtar köyün ve köy halkının durumunu her zaman öğrenir, bilgi sahibi olduğu öğrenilmiştir.

Emine Yılmaz'ın oda ile ilgili anıları;

“Rahmetli babaannem anlatırdı Yunanlılar zamanında Yunanlıların babamın evinde durmuşlar. Komutanlar durmuşlar. Yunanlılar, eşimin babasının evinin samanlığını da yatakhane olarak kullanmışlar.”

Bir diğer anısı;

“Eskiden atlılar giderken gelirken şimdiki gibi değil ya oda kalırlarmış. Ev sahibi ne varsa yemeğini çıkarırmış. Doyurur yatırırırır. Hayvanına da samanını verirmiş. Hayvanına da bakılırmış. Köy odalarının o özelliğı var. Sabah oldu mu gidermiş arabaları. Köyde herkes gelir akşamları oturulurdu. Erkekler oyun oynanır, sohbet edilirdi. Çay ikram edilirdi. Benim çocukluğumda bu oda vardı, temizliğini yapardık. Rahmetli Mustafa babam(kayınpederi) ile benim babam yakın arkadaşlardı, her akşam oyun oynarlardı.

Cumalı Muhtar Odası (1991-92-Katalog 7), Oda sahibi Ramazan bey ile yapılan görüşmelerde, odanın ilk inşaatında köyün bakkalı olarak faaliyete geçtiğı daha sonralarda kendisi kendi adı ile köy odasına çevrildiğini dile getirmiştir.

Günümüzde Ramazan Sömürge'nin 2019- 2024 muhtar seçimlerinde köy muhtarı olmasından dolayı köy odasının muhtar odası olarak kullanıldığı, kapıda tabelanın asılı olduğu, günün her anı kapısının herkese açık olduğunu bahsetmiştir.

Ramazan Sömürge;

“Köy halkının bir sorunu olduğunda veya köye biri geldiğinde, iletişime geçecekleri kişi olduğumdan dolayı her gün köy odasında bulunurum.”

Şevket Sömürge Köy Odası (Tam bilinmiyor-Katalog 9) şu an ki oda sahibi olan Hanife Sömürge (1952) ile yapılan görüşmelerde oda hakkında bilgi alınmıştır. Kapının her zaman açık olduğunu, herkesin gelebileceğini dile getirmiştir. Sadece erkeklerin oda da kaldıklarını, kadınların kendi evinde ağırladıkları söylemiştir.

Hanife Hanım'ın anlatımına göre, 1969 yılında aileye gelin gelmiş ve gelin geldiğinde zamanlarda köy odası olduğundan bahsetmiştir. Çocukluğunda da odaya hatırladığını, kayınbabasının zamanında muhtar olduğundan muhtar odası olarak kullanıldığını aktarmıştır. Muhtar odası olduğu zamanlarda, okuldan gelip aşı olunduğunu ifade etmiştir.

Odanın içindeki dolapları her biri Hanife Sömürge'nin kayınbiraderlerine aitmiştir. Eskiden herkes kendi dolabına eşyasını koyduğunu ama şimdi çoğu dolabın kilitli şekilde durduğu belirtmiştir. Gündüz alınan bisküvi ve lokumların akşam sohbetlerinde hep beraber yenildiğini, kalan bisküvilerin dolaplara yerleştirdiklerinden bahsetmiştir. Erkeklerin köy odasında oturduklarında evden yemek yapılarak köy odasına götürülmüş.

Hanife Sömürge'nin anlatısına göre;

“Köy odasına önceden kalmaya gelen çok olurdu. Şimdi herkesin arabası olduğundan gelip gider. Kalanlar eskisi kadar olmuyor. Buraya günde 4 defa ekmek verdiğim olurdu. Evvela etraf köylerden pazara gelinirdi. Anıtkaya ve Gazlıgöl'e gidecekler, mallarını kapıp gelirler, sabahtan pazara giderlerdi. Evvela bayramlar da bayram namazından sonra oda da toplanılırdı. Çingenelerde gelirdi. Bayramlarda çadır kurarlardı. Gelir kahvaltısını yapar çadırına gider. Misafir, kes öküzünü yiyeceğim demiyordu ya ne verirsen onu yerd. “ İnsan ayırt etmeden kapı ve sofranın herkese açık olduğunu dile getirmiştir.

Beytullah Köksalan Köy Odası (2004- Katalog 10) şu anki oda sahibi olan Beytullah Köksalan eşi Emine Köksalan (1959) ile yapılan görüşmelerde 47 senedir evli olup Emine Köksalan'ın aileye gelin geldiğini, Cumalı köyünden olduğunu ilk sohbetimizde belirtmiştir.

Emine Köksalan'ın köy odası ile ilgi anlatısına göre;

“Eskiden dedelerimiz, dedemin kardeşleri, kayınpederim, çevreden arkadaşlar gelip oturlardı. Şimdide torunlar, çoluk çocuk gelir toplanıyorlar. Misafir ağırlanıyordu, şimdide gelinse misafir baş tacımızdır. Evimizde odaya gelen misafirler için yatak, yorgan olur. Onları evimizde muhafaza ederiz. Misafir gelirse yatağını, yorganını, sofrasını getiririz. Sofrada ne yenirse misafire de onu koyarsın. Bayramlarda sarma varsa evinde tavuğunu kesersin, pilavını yaparsın, tarhana çorbasını yaparsın, fasulye yaparsın. Ekmek, bükme yaparız.”

Odanın günümüzde gençlerin toplanıp oturduğu, torunların eğlendiği, kış akşamları erkeklerin çay içmeye geldiği mekân olarak korunmuştur.

3. KÖY ODALARININ MEVCUT DURUMLARININ MEKANSAL ANALİZİ

Tablo 13. Köy Odaları Genel Bilgi

Konum	Katalog No	Köy Odası Adı	Köy odası tarihi
Susuzosmaniye	Katalog 1	Emin Çavuş	1947(2003 Tadilat)
	Katalog 2	Abdurrahman Doğan	1938-1940
	Katalog 3	A.Sadık Taşpınar	1912(1952 Tadilat)
	Katalog 4	Tezcan Demirbaş	1940
	Katalog 5	Sabirler	1950
	Katalog 6	Kamil Uçar	
Cumalı	Katalog 7	Muhtar Odası	1991-1992
	Katalog 8	İsmail Şimşek	1995
	Katalog 9	Şevket Sömürgen	1948 Öncesi
	Katalog 10	Beytullah Köksalan	2004
	Katalog 11		
	Katalog 12		

Kaynak: Gürman, M (2024)

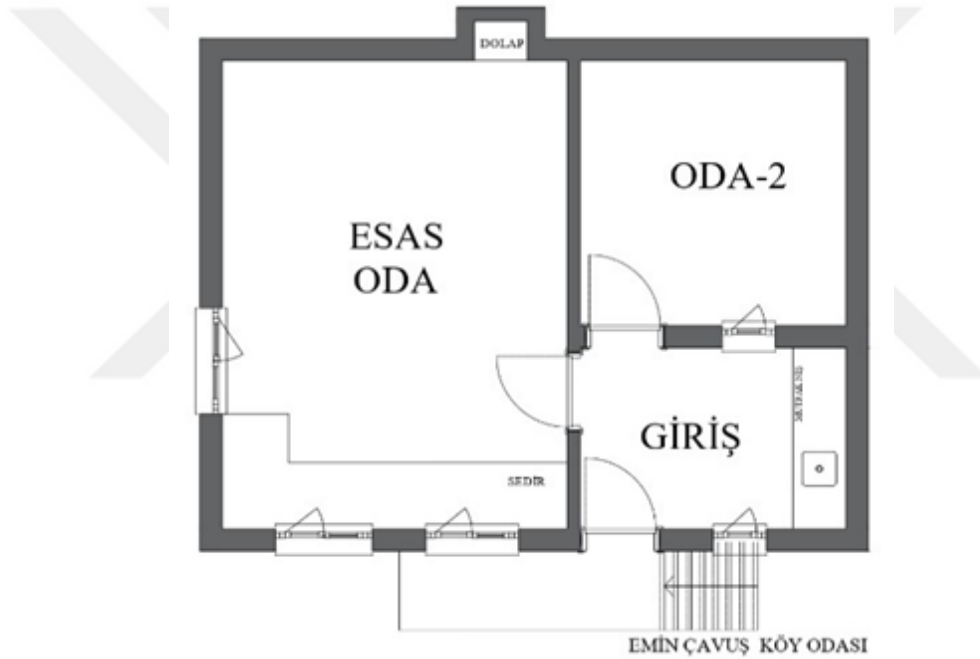
Susuzosmaniye köyünde beş köy odası incelenmiş olup köy odalarını köy muhtarı Özcan Yılmaz ve oğlan kardeşi Ahmet Yılmaz eşlik etmiştir. Bir köy odası da yeri tespit edilmiştir. Cumalı köyünde dört köy odası incelenmiş olup köy odalarını köy muhtarı

ramazan Sömürgen eşlik etmiştir. Oda sahipleri ile görüşülemeyen köy odaları hakkında köyün muhtarından veya köy halkından bilgi alınmıştır. Yapılan inceleme ve fotoğraf çekimleri oda sahibinin bilgisi dahilinde izin alınarak yapılmıştır (Tablo 13).

3.1. KATALOG-1: SUSUZOSMANİYE KÖYÜ-EMİN ÇAVUŞ KÖY ODASI

Özcan Yılmaz’a ait olan Emin Çavuş köy odası 2003 yılında yangından sonra yapılmıştır. İlk halini 1947-48 yılında Özcan Yılmaz’ın dedesi Emin Yılmaz tarafından yaptırılmıştır. Ondan dolayı odanın adı Emin Çavuş Köy odası olarak geçmektedir. Oda planına baktığımızda yapının Giriş, Esas Oda ve Oda-2 olarak üç mahalden oluşmaktadır (Resim 30).

Resim 30. Katalog-1 Oda Plan Şeması

Kaynak: Gürman, M.2023 (Kişisel Arşiv).

Resim 31, yapının kuzey-batı cephe görünüşüdür. Cephede yer alan tek kanatlı pencere esas odanın doğal ışık almasını ve doğal havalandırmayı sağlamaktadır.

Resim 32, yapının ana giriş kapısının olduğu batı cephesini göstermekte ve cephenin sol tarafındaki iki kanatlı, iki pencere esas odayı; sağdaki tek kanatlı pencere mutfak tezgahını doğal ışık almasını sağlamaktadır. Odanın giriş kapısı yol kotundan 1.20m yüksekte olup 8 basamaklı merdivenle giriş sağlanmaktadır (Resim 33).

Resim 31. Odanın Kuzey-Batı Cephe Görünüş

Resim 32. Batı Cephe Görünüş

Kaynak: Gürman, M.2023(Kişisel Arşiv).

Kaynak: Gürman, M.2023(Kişisel Arşiv).

Merdivenle giriş mahaline ulaştıktan sonra küçük bir tezgah ve odalara geçiş sağlayan ahşap kapılar yer almaktadır. Oda-2 tek girişe açılan ahşap penceresi bulunmaktadır. Girişi aydınlığını ve havalandırılma sağlanması için de dış cephede tek kanatlı ahşap pencere yer almaktadır (Resim 33).

Resim 33. Oda Giriş Bölümü Perspektif Görünüş

Kaynak: Gürman, M.2023(Kişisel Arşiv).

Giriş mahalinde yer alan mutfak tezgâhı, 2.15cm genişliğinde, tuğlalar üst üste konularak 0.90 m yükseltilmiş üzeri seramikle kaplı, yapının dış cephesine doğru evye yerleştirilmiş, 0.50 m derinliğinde tezgah oluşturulmuştur. Tezgâhta ki seramikler duvarda 2 sıra da devam ettirilmiştir (Resim 34).

Resim 34. Mutfak Tezgahı

Kaynak: Gürman, M.2023(Kişisel Arşiv).

Odanın batı ve kuzey duvarlarını çevreleyen, yerden 0.60 m yüksekliğinde oturma alanı olan sedir bulunmaktadır (Resim 35-36). Resim 36 'de sedir kuzey cephe boyunca devam etmiyor, pencere hizasında sonlanmaktadır. Esas odaya giriş yaptığımızda odanın güney duvarı önünde bulunan soba ile yeterli ısınma sağlanmaktadır (Resim 37). Esas odanın doğu duvarında yerde oturmak için minderler, duvarda çerçevede resimler bulunmaktadır (Resim 37).

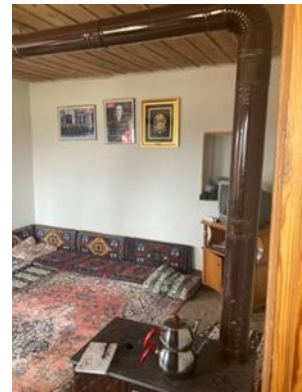
Resim 35. Esas Oda Batı Duvarı

Resim 36. Esas Oda Kuzey Duvarı

Resim 37. Esas Oda Doğu Duvarı

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Odanın güney doğu köşesinde televizyon ve televizyonun arkasında depolama amaçlı kapaksız bir gömme dolap bulunmaktadır (Resim 38-39).

Resim 38. Dolap Detayı

Resim 39. TV Detayı

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Esas odanın doğu duvarında yer alan 3 çerçeve yer almaktadır. Duvarı soldan sağa; Atatürk'ün 19 Mayıs 1919 tarihinde I. TBMM açılışında çekilmiş fotoğrafı, Atatürk'ün portresi ve Osmanlı Tuğrasının olduğu altın sarısı çerçeve ile duvarda yerini almaktadır (Resim 40).

Esas odanın kapısının arkasında, kapı hizasında ahşap bir raf yer almaktadır. Rafin alt kısmında tesbih ve havlu asmak için askılıkta bulunmaktadır (Resim 41).

Yapının esas odasının iki cephesinde yer alan pencereler sayesinde doğal ışığı odanın içine alarak aydınlık bir mekân oluşturulmaktadır (Resim 33-34). Ayrıca akşam oturumları içinde oda tavanında yer alan lamba ile sağlanmaktadır. Yapının küçük odasının penceresi doğrudan dışarıya açılmadığından ışığı yeterli bir şekilde alamamaktadır. Onun için odanın tavanında yer alan lamba ile aydınlık ortam oluşturulmaktadır. Oda tavanı ahşap lambiridir (Resim 42).

Resim 40. Duvar Resimleri

Resim 41. Raf

Resim 42. Oda Tavanı

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Odanın halen günümüzde, il dışından gelen misafirler için konaklama, kış akşamları köyün erkeklerin oturup sohbet ettiği, köyün gençlerinin bir arada toplanıp eğlendiği mekân olarak kullanılmaya devam etmektedir. Oda da bulunan yer sofrasından köy halkının bir araya gelip yemek yediği, vakit geçirdiği veya yemek davetlerin verildiğini göstermektedir. Bayramları, bayram namazından sonra hane halkının kendi arasında oda da toplanılıp bayramlaşma yapılmaktadır.

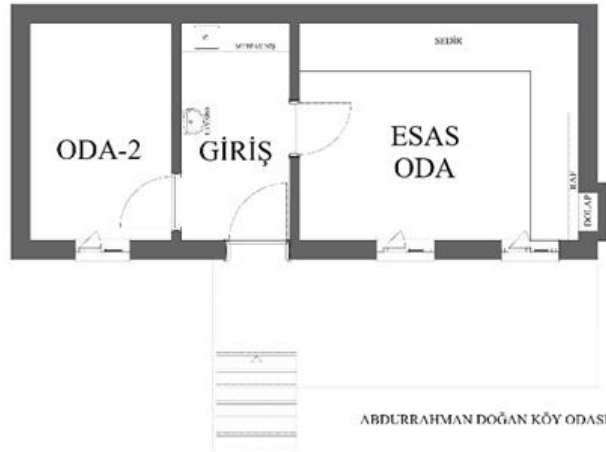
Günlük hayatta kullanıldığından yapıda gözle görülür bir bozulmalar mevcut değildir. Ama yıllar içinde gereken gereksinimlerden ötürü eklemeler yapılmıştır. Yapının batı cephesinde esas odanın iki pencere arasına yuvarlak havalandırma boşluğu açılmıştır. Yapının zemininde herhangi bir kaplama malzemesi olmamasından, düz betondan dolayı kış aylarında soğuğu direk hissettirmektedir. Sobanın esas oda da yer almasıyla giriş ve oda-2 'nin kış aylarında soğuk kalmasına neden olmaktadır.

Köy odasının kendi içinde bir tuvalet bölümü yoktur. Odanın bitişiğinde fırın ve yapı sahibinin avlusunda küçük bir tuvalet bulunmaktadır.

3.2. KATALOG-2: SUSUZOSMANİYE KÖYÜ-ABDURRAHMAN DOĞAN KÖY ODASI

Şükrü Doğan'a ait olan köy odası, Şükrü Doğan'ın dedesi Abdurrahman Doğan (1914) tarafından 1938-1940 yılları arasında yaptırılmıştır. Oda planına baktığımızda yapıya giriş bölümünde yer alan metal kapıdan giriş sağlanmaktadır. Giriş kapısının tam karşısında mutfak tezgâhı , küçük bir lavabo ve girişin iki yanında odalar mevcuttur (Resim 43).

Resim 43. Katalog-2 Oda Plan Şeması

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Köy odasının kuzey, güney ve doğu cepheleri köy oda sahibinin yapıları ile bitişik olduğundan batı cephesi tek açık cephesidir. Metal olan ana giriş kapısı yol kotundan 1.05metre yüksekte olup birkaç basamakla ulaşılmaktadır. Cephenin önünde veranda görevi gören dikdörtgen bir alan mevcuttur. Kapının sağında esas odaya ait tek kanatlı iki pencere ve sol tarafında küçük odaya ait tek kanatlı tek pencere bulunmaktadır. Yapının esas odası ve küçük odası doğal ışığı içeri aldığından verimlilik sağlamaktadır (Resim 44). Köy odasının batı cephesinde yer alan çinilerin birleştirilerek eşkenar dörtgen şeklinde bir tasarım oluşturulmuştur (Resim 45).

Resim 44. Oda Batı Cephe Görünüşü

Resim 45. Duvar Çini Detayı

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Girişin batı duvarında küçük odaya açılan ahşap bir kapı, kapının yanında küçük lavabo, ana giriş kapısının tam karşısında mutfak tezgâhı ve girişin doğusunda esas odaya açılan ahşap kapı yer almaktadır (Resim 46). Giriş alanının dışarıya doğrudan açılan penceresi olmadığından doğal ışık yerine tavanda yer alan lamba ile aydınlatılmaktadır.

Mutfak tezgâhı, 1.60metre genişliğindeki duvar kenarından tuğlalar üst üste konularak 0.90metre yükseltilerek üzeri seramikle kaplanıp, tezgâhın sol tarafında doğru evye yerleştirilerek 0.50metre derinliğinde tezgâh oluşturulmuştur. Tezgâhtaki seramikler duvarda 2 sıra devam ettirilmiştir (Resim 47).

Resim 46. Giriş Bölümü

Resim 47. Mutfak Tezgahı

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Yapının küçük odası (Oda-2) günümüzde âtil bir durumda, eşya depolamak amacı ile kullanılmaktadır. Odanın içerisinde köşede bulunan ahşap kapıdan oda sahibinin samanlığına geçiş bulunmaktadır. Odanın zemini giriş bölümünden birkaç basamak aşağıda konumlanmıştır. Kullanılmadığından zemini beton ile kaplıdır (Resim 48).

Resim 48. Oda-2 İç Mekan

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Esas odanın doğu ve güney cephelerini çevreleyen yerden 0.60m yüksekte sedir yer almaktadır. Odanın güney batı köşesinde küçük bir televizyon ve önünde masa konumlandırılmıştır. Tavanı ahşap olan odanın güney duvarında bulunan 2 pencere ile aydınlatılmaktadır. İki pencere arasında Atatürk portresini yer verilmiştir (Resim 49).

Resim 49. Esas Oda İç Mekan

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Esas odanın sedirleri üzerinde gömme dolap ve raf yer almaktadır (Resim 50). Ahşap kapaklı olan gömme dolap tek kapaklıdır. Dolabın hemen üzerinden başlayan ahşap olan raf, duvarın ortasına kadar uzanmaktadır (Resim 51).

Resim 50. Güney-Batı Köşesi

Resim 51. Raf

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Ahşap olan gömme dolabın kapağının ortasında dikdörtgen bir çerçeve yer almaktadır. Dolabın kilitlenmesi için anahtar yeri, ahşap bir kulp ve dolabın sol üstünde ayrıyeten dolabın açılmaması için ahşap kilidi bulunmaktadır (Resim 52). Dolabın içinde bulunan ahşap rafla dolap yatayda ikiye bölünmüştür. Dolabın içi ve rafı desenli kağıtlarla kaplanmış ama yıllar içinde kaplamalar sökülümüş, yırtılmış, rengi solmuştur. Dolap kapağın iç kısmında tam ortada ahşap oyularak bir yıldız resmi çizilmiştir. Yıldız resminin etrafında kurşun kalemle oda sahibinin çocuklarının, torunlarının doğum günü, düğün tarihi ve tanıdıkları, sevdiklerinin ölüm yıldönümü yazmaktadır (Resim 53).

Resim 52. Dolap Görünüş

Resim 53. Dolap İç Düzen

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Esas odanın tavanı ahşap kirişleme ve kirişin iki tarafta farklı kaplamalar mevcuttur. Odaanın tavanının yarısı PVC kaplama (Resim 54) ve diğere yarısı ahşap kaplamadır (Resim 55).

Resim 54. PVC Tavan

Resim 55. Ahşap Tavan

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Odaanın halen günümüzde, il dışından gelen misafir için konaklama, kış akşamları köyün erkeklerin oturup sohbet ettiğı, köyün gençlerinin bir arada toplanıp eğlendiğı mekan olarak kullanılmaya devam etmektedir.

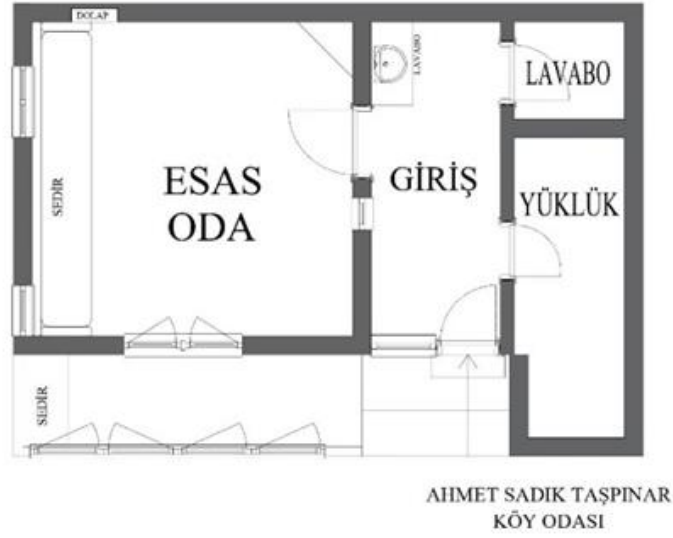
Köy odası ilk yapıldığı hali ile günümüze ulaşmadığından zaman içinde gereksinimlerden, bozulmalardan değişmiş, eklentiler oluşmuştur. Bu eklentileri esas odaanın tavanının kaplamalarının farklı oluşundan da anlaşılmaktadır. Odadaki ahşapların renkleri solmaya başlamıştır. Duvarda, tavanda çatlamalar mevcuttur. Beton zeminin üzerinde herhangi bir kaplama malzemesi olmamasından dolayı zeminde halı veya örtülerle sıcak tutulmaya çalışılmaktadır. Küçük odaanın ısıtılmamasından, oturacak yer olmamasından ötürü depolama alanı gibi kullanılmaktadır.

Köy odasının kendi içinde bir tuvalet bölümü yoktur ama el yıkamak ve abdest almak için küçük bir lavabosu mevcuttur.

3.3. KATALOG-3: SUSUZOSMANİYE KÖYÜ-AHMET SADIK TAŞPINAR KÖY ODASI

Ahmet Sadık Taşpınar (1942)'a ait olan köy odası 1912 yılında babası tarafından inşa edilmiş ama yıllar içindeki bozulmalardan ötürü 1952 yılında tadilat ile şu anki halini almıştır. Kuzey cephesindeki ana giriş kapısından içeri girince giriş holünün batı duvarındaki kapıdan esas odaya geçiş sağlanmıştır (Resim 56).

Resim 56. Katalog-3 Oda Plan Şeması

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Yapı ile oda sahibinin evi arasında araç parkı veya saman depolama amaçlı boşluk bulunmakta ve yapı ahşap kirişler üzeri kırma çatılı olduğu görülmektedir (Resim 57).

Resim 57. Kuzey Cephe Görünüşü

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Yapının kuzey cephesinden ana giriş sağlanırken giriş kapısının önünde 1.30 x 3.68metre ölçülerinden veranda yer almaktadır. Kuzeye bakan cephede ahşap pencereler bulunmaktadır (Resim 58). Pencere ile yapı arasında 1.30metre uzunluğunda ahşap lambiriden sedir yapılmıştır (Resim 59). Kuzey cephesi de kerpiç duvar üzeri ahşap kaplama yapılmıştır.

Resim 58. Veranda Cephe

Resim 59. Veranda

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Giriş mahalinin doğusunda yüklüğe açılan kapının yapının ilk halinden kalma bir kapı olduğu, yüklüğün yine ilk hali ile durduğu bilinmektedir (Resim 60). Resim 61, 1912 yılındaki inşa hali ile durmaktadır, cepheye baktığımızda zeminden 0.50m taş dolgu üzeri kerpiç duvardan yapıldığı malzeme katmanlarını gözükmemektedir.

Resim 60. Yüklük Kapı

Resim 61. Yüklük Cephe Görünüş

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Giriş holünün tam karşısında lavabo ve lavabonun karşısında tuvalet bulunmaktadır. Yapı 1952 yılındaki hali ile durduğundan yerden tavana kadar ahşap, kerpiç duvarların üzeri de ahşap lambiri ile kaplıdır (Resim 62).

Yapının ana giriş kapısının karşısında hem mutfak tezgâh görevi gören hem de tuvaletin karşısında olmasından dolayı el yıkama bölümü olarak da kullanılan lavabo bulunmaktadır. Lavabonun etrafına seramik kaplanarak seramiklerin altına destekleyici borular yerleştirilerek tezgâh oluşturulmuştur. Lavabonun üstünde duvarda iki sıra seramikler devam ettirilmiştir. Seramiklerin üstünde ahşap lambiri devam etmektedir (Resim 63).

Odanın önemli detaylarından biri tuvaletini kendi içinde barındırıyor olmasıdır. Yapının kuzey doğu köşesinde 1.20 x 1.05metre ölçülerine alaturka tuvalet bulunmaktadır. Tuvaletin zemini seramik kaplı, seramikler yine duvarda iki sıra devam ettirilmiştir. Mekânın diğer yerleri ahşaptır (Resim 64).

Resim 62. Giriş Bölümü

Resim 63. Tezgah

Resim 64. Tuvalet

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Giriş bölümünde bulunan ahşap kapıdan girilerek esas odaya geçiş yapılmaktadır. Kapının yanında esas odadan giriş holüne bakan 0.35x0.45 m ölçülerinde küçük bir pencere bulunmaktadır. Kapının yanında bulunan soba ile odanın ısınması sağlanmaktadır. Oda da oturan birinin görebileceği şekilde odanın duvarına Atatürk portresine yer verilmiştir (Resim 65).

Esas odanın kuzey doğu köşesinde yer alan ahşaptan yapılmış dolap ve raf oda da depolama amacı dışında estetik bir görüntü sergilemektedir. Rafın altında yer alan dolabın kapakları, odanın kapısı ve pencere çerçeveleri aynı renktedir. Dolapların kilitli olmasından dolayı içlerinin nasıl olduğu ve ne olduğu hakkında gerekli bilgilere ulaşılammıştır. Dolabın üstünde bulunan raf sayesinde ahşap bölüm yatayda ikiye bölünmüştür. Rafın üzerinde bulunan gaz lambası, oda da daha önceleri kullanılmasına rağmen, halen odada yerini korumaktadır (Resim 66).

Resim 65. Oda Doğu Duvarı

Resim 66. Dolap ve

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Esas odanın duvarları kerpiçten üzeri sıva ile kaplanmıştır. Yer ve tavanı, giriş holü gibi ahşaptır.

Esas odaya girdiğimizde, tam karşı duvarda yerden 0.40metre yüksekte ahşap lambiriden yapılmış sedir bulunmaktadır. Ahşap sedirin üzerinden oda sahibini kendi yaptığı yün keçe serilmiştir. Sedirin üzerinde gömme bir dolap, dolabın üzerinde de çift kanatlı ahşap pencere yer almaktadır. Duvarın diğer ucunda ise tek kanatlı ahşap pencere bulunmaktadır (Resim 67). Odanın kuzey cephesinde çift kanatlı ahşap pencere, pencere altına ise minderler konularak oturma alanları oluşturulmuştur (Resim 68).

Resim 67. Oda Batı Duvarı

Resim 68. Oda Güney Duvarı

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Köy odasında günümüzde Ahmet Taşpınar'ın torunlarının gelip kaldığı, vakit geçirmesi ile aktif kullanılmaktadır. Oda sahibinin, odanın içinde bulunan keçeleri ile ünlü olduğunu bilinmektedir.

Resim 61'te gördüğümüz odanın 1912'den beri günümüze ulaşmış halidir. Cepheden görüldüğü üzere sıvaların döküldüğü, tadilatın yapılmadığından kapalı bir şekilde durduğunu göstermektedir. İç mekânda 1952 yılındaki tadilattan çoğu yerin ahşap

lambiri ile kapatılmış olup ahşap lambirinin de zamanla üzerinde çizilmeler oluşmuştur. Esas odanın batı duvarında yer alan çatlamalarda bozulmalar olduğunu göstermektedir.

Diğer köy odalarında olduğu gibi zeminde herhangi bir kaplama malzemesi olmadığından yerlere kilim serilmiştir.

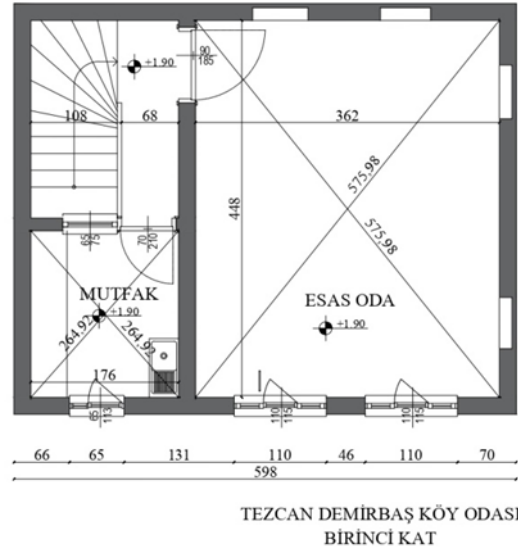
3.4. KATALOG-4: SUSUZOSMANİYE KÖYÜ-TEZCAN DEMİRBAŞ KÖY ODASI

Tezcan Demirbaş'a ait olan köy odası, 1940 yılları arasında yaptırılmıştır. Köy odası iki katlı ve zemin katta doğu cephede iki ahşap kapı bulunmaktadır. Ahşap kapılardan biri köy odasının merdivenlerinin olduğu giriş bölümüne, diğer kapı köy odasının ahırına açılmaktadır (Resim 69). İki katlı olan köy odasının birinci katında esas oda ve mutfak bulunmaktadır (Resim 70).

Resim 69. Katalog-4 Oda Zemin Kat Plan Şeması

Resim 70. Katalog-4 Oda Birinci Kat Plan Şeması

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Köy odasının yola bakan tek cephesi doğu cephesidir. Cephenin zemin katında esas odaya çıkan merdivenlere açılan bir kapı ve birde ahıra açılan bir kapı olmak üzere toplam iki ahşap kapı bulunmaktadır. Kapılar yapının ilk yapım zamanında kalma, büyük anahtarları ile açılmaktadır. Cephedeki pencereler ise esas oda ve mutfağa aittir. Yapının önünde ağaç ve ağaç kütükleri yer almaktadır (Resim 71).

Tezcan Demirbaş köy odasının güney ve batı cepheleri oda sahibinin evi ve evinin etrafında bulunan bahçeye, kuzey cephesi ise farklı yapı sahibinin bahçesi ile komşudur (Resim 72).

Resim 71. Köy Odası Doğu Cephe Görünüş

Resim 72. Oda Çevresi

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Köy odasının doğu cephesinde sağında bulunan ahşap kapı, gelen misafirlerin hayvanlarının da barınıp beslendiği ahıra açılmaktadır. Günümüzde ahır depo olarak kullanılmaktadır. Kerpiç olan duvarın üzerine sıva atılmış, zemine beton dökülmüştür (Resim 73). Ahırın tavanları kirişleme ahşaptır, kat yüksekliği alçak olduğundan ahşapları görünmektedir (Resim 74). Ahşapların arasından kablolar geçirerek ahırın aydınlatılmasını sağlanmaktadır.

Resim 73. Ahır

Resim 74. Ahır Tavan

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Yapının doğu cephesindeki giriş bölümüne açılan ahşap kapıdan içeri girince bizi ahşap merdivenler karşılamaktadır (Resim 75). Giriş bölümünün güney duvarında taştan yapılmış lavabo bulunmaktadır. Lavabonun olduğu iki duvar fayans kaplatılmıştır (Resim 76).

Resim 75. Merdiven

Resim 76. Lavabo

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Yapının ahşap merdivenlerinden çıktıktan sonra, merdivenlerin tam karşısındaki kapı esas odaya açılmaktadır (Resim 77). Esas odanın yanında ahşaptan gri boyanmış mutfak kapısı yer almaktadır (Resim 78).

Resim 77. Esas Oda Kapısı

Resim 78. Mutfak Kapısı

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Esas odanın batı duvarından içeri girildiğinde kapının karşısında bulunan doğru duvarında iki tarafında gömme dolap ve dolabın birinin üzerinde camekanlı dolap yer almaktadır (Resim 79). Esas odanın kuzey duvarında iki adet gri kapaklı gömme ahşap dolap bulunmaktadır. Duvar önünde yemek yenilmesi için ahşap kare bir masa ve etrafında sandalyeler yer almaktadır. Duvarın üst kısmında ceket, mont ve tesbih asılması için askılık bulunmaktadır (Resim 80).

Resim 79. Esas Oda Doğu Duvarı

Resim 80. Esas Oda Kuzey Duvarı

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Esas odanın güney duvarında odanın aydınlatılmasını sağlayan ve aynı zamanda temiz havasında içeri girmesini sağlayan 1.1 x 1.5metre ölçülerinde üç bölmeli, ortası kanatlı iki ahşap penceresi yer almaktadır. Odanın tavanı zaman içindeki yıpranmalardan ötürü plastik levha üzerine ahşap çıtalar çakılarak değişikliğe uğramıştır (Resim 81).

Esas odanın batı duvarında odaya giriş sağlayan bir kapı, bitişiğinde bulunan mutfak ile arasında küçük bir pencere yer almaktadır. Duvar onuna bir üçlü koltuk bir de tekli koltuk yerleştirilmiştir (Resim 82).

Resim 81. Esas Oda Güney Duvarı

Resim 82. Esas Odanın Batı Duvarı

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Üst üste duran gömme dolapların alttaki gri boyanmış ahşap kapaklı dolap kilitli olduğundan içinde ne olduğunu ve nasıl durumda olduğu hakkında bilgi sahibi olunamamıştır. Üstte yer alan dolabın gri renkli ahşap çerçeveler içinde camı ile dolap içini görmektedir. İçini gördüğümüz camlı dolabın, camları kırılmış, arka tarafının zarar görmesinden dolayı aralardan gün ışığı içeri girmektedir (Resim 83).

Duvarda bulunan gömme ahşap dolap, odanın doğu duvarında bulunan diğer dolaplar ile dıştan benzerlik göstermektedir. Dolabın kilitli olmasından ötürü içinin nasıl

ve ne olduğu hakkında yeterli bilgiye ulaşılamamıştır (Resim 84). Odanın kapıya doğru olan kısmında bir tane daha gömme dolap bulunmaktadır. Sandalye ve ceketlerin arkasında kaldığından belli belirsiz gözükmetedir.

Mutfak ile arasında bulunan küçük pencere amacı geceleri gaz lambası cam önüne konularak hem odanın hem de mutfağın aydınlatılması sağlanılmaktadır. Günümüzde evler gaz lambası yerine ampullerle aydınlatıldığından pencere işlevini kaybetmiştir. Küçük pencerenin çerçeve kısmına küçük bir ayna asılmıştır (Resim 85).

Resim 83. Gömme Dolap

Resim 84. Oda Gömme Dolap 3

Resim 85. Odalar Arası Pencere

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Mutfak kapısından içeri girince doğu duvarında, tuğlalar yükseltilmiş, tuğla üstü sıvanmış ve üzerinde evye ile lavabosu oluşturulmuş. Evyenin olduğu duvar köşesinde hem doğu duvarı hem de güney duvarında iki sıra seramik kaplama yapılmıştır (Resim 86).

Mutfağın güney duvarında yola bakan penceresi bulunmaktadır. 0.65 x 1.13metre ölçülerinde olan pencere iki bölmeli ahşap kanatlıdır. Pencerenin alt ve üstünde hemen hemen aynı ölçülerinde dikdörtgen çerçeveli pencere bulunmaktadır (Resim 87).

Mutfağın batı duvarında yine aynı şekilde tuğlalarla yükseltilip sıvanmış üzeri beton dökölerek tezgâh oluşturulmuş ve tezgâhın üzerine bulaşıklık ve ocaklık konulmuştur. Doğu duvarındaki gibi tezgâh üstü duvarda iki sıra seramik kaplama yapılmıştır (Resim 88).

Resim 86. Mutfak Kuzey Duvarı

Resim 87. Mutfak Doğu Duvarı

Resim 88. Mutfak Güney Duvarı

Kaynak: Gürman, M. 2024 (Kişisel Arşiv).

Oda sahibinin köy evi yıkıldığında, köy odasını evi gibi kullandığından köydeki diğer köy odalarından farklı kapısı her zaman açık değildir. Oda sahibinden ricada bulunarak kapılarını açtırıp incelemelerde bulunulmuştur.

Günün ihtiyaçlarına göre şekillenerek, değişiklik olmuştur. Odanın tavanlarında pvc kaplanmış, duvarlarda çatlamalar oluşmuş ve odanın içinde yer alan ahşabın zaman içinde boyanarak küçük değişiklikler yapılmıştır. Mutfak bölümünde hem ihtiyaç hem de kolaylık açısından tezgâh ve lavabo yapılmış, seramik kullanılmıştır.

3.5. KATALOG-5: SUSUZOSMANİYE KÖYÜ- SABİRLER KÖY ODASI

Oda sahibi olan Sabri Meydan'ın lakabı Sabirler olarak geçtiğinden köy odası da köy halkı tarafından Sabirler köy odası olarak anılmaktadır. Köy odası 1950 yılında yaptırılmıştır. Yol kenarında köy odası olarak yaptırılmış ama köy evi yıkılınca oda ev olarak kullanılmaya başlanmıştır (Resim 89). Köy odası iki katlı ve oda giriş kapısı yol üzerinde bulunan kapıdan giriliyorken zaman içindeki farklı kullanımdan ötürü kapı boşluğu pencere boşluğuna çevrilmiştir (Resim 90). Evin ana giriş kapısı arsa sahibinin bahçe içerisinden verilmiştir.

Resim 89. Katalog-5 Oda Plan Şeması

Resim 90. Oda Perspektif Görünüş

Kaynak: Gürman, M. 2024 (Kişisel Arşiv).

Köy odasının yola bakan tek cephesi güney cephesidir. İlk halindeki cephede bulunan kapı boşlukları pencereye çevrilmiştir. Yapılan değişiklikler cephenin alt kısmında belli olmaktadır. Üst katta yer alan soldaki iki pencere yukarıda da incelediğimiz esas odanın dışarı açılan pencereleri iken sağdaki pencere yatak odasına aittir(Resim 91).

Resim 91. Oda Ön Görünüş

Kaynak: Gürman, M. 2024 (Kişisel Arşiv).

Köy odasının alt katı salon ve mutfak olarak kullanılmaktadır (Resim 92-93). Daha öncelerde kapı girişi olan yeri tuvalete çevrilerek giriş kapısını farklı cepheden verilmiştir.

Resim 92. Oda Salon

Resim 93. Oda Mutfak

Kaynak: Gürman, M. 2024 (Kişisel Arşiv).

Esas odaya yapının birinci katında yer almaktadır. Birinci katta Esas oda, bir yatak odası bulunmaktadır. Merdiven boşluğunu da ıslak hacime çevrilerek kullanım alanı oluşturmuşlardır. Merdivenlerden yukarı çıkıldıktan sonra tam karşıda yer alan ahşap kapıdan esas odaya ulaşılmaktadır (Resim 94). Ahşap kapı yanında ahşaptan pencere bulunmaktadır.

Ahşap kapı yanında ahşaptan raflı, desenli, oymalı dolap bulunmaktadır. Dolap yanından sedir başlamakta. Sedir üzerinde sonradan eklenen radyatör, askı ve yine küçük bir pencere bulunmaktadır. Askıya küçük çerçeveler asılmıştır. Askı üzerinde sonradan elektrik hattı çekilerek priz yuvası yerleştirilmiştir (Resim 95).

Resim 94. Oda Giriş Kapı

Resim 95. Oda Doğu Cephe

Kaynak: Gürman, M. 2024 (Kişisel Arşiv).

Odanın güney cephesinden doğal ışığı alacak ve havalandırmayı sağlayacak iki adet, çift kanatlı penceresi bulunmaktadır. Pencere kasalarının değiştirildiğini pvc pencereye dönüştüğünü gözlemlenmiştir. Pencere önünde yerden yüksek oturmak için sedir

bulunmaktadır. Sedir üzerinde ve duvar kenarında minderlere yerleştirilmiş. Minderlerin üzeri etamin işlemeli örtü ile örtülmüştür (Resim 96).

Odanın ahşap giriş kapısının tam karşısında bulunan duvarda ocak bulunduğu ve ocağın zamanla kullanılmadığından kapandığı görmekteyiz. Duvarda gömme küçük ahşap kapaklı bir dolap yer almaktadır. Duvar önünde ikili koltuk ve yemek masası yerleştirilmiştir (Resim 97)

Resim 96. Oda Güney Cephe

Resim 97. Oda Batı Cephe

Kaynak: Gürman, M. 2024 (Kişisel Arşiv).

Esas odanın kuzey duvarında boydan boya askılık, küçük ahşap kapaklı bir dolap yer almaktadır. Duvar önünde köşede yemek masası ve ikili koltuk yerleştirilmiştir (Resim 98-99).

Resim 98. Oda Kuzey Cephe

Resim 99. Ahşap Dolap

Kaynak: Gürman, M. 2024 (Kişisel Arşiv).

Pencere önündeki gaz lambasından anlaşılacağı üzere pencerenin amacı, lambanın olmadığı zamanlarda gaz lambası yakılarak hem esas odanın hem de merdivenin aydınlatması sağlanması amaçlı yapılmıştır. Gaz lambası yerleştirmek amaçlı ahşaptan raf yer almaktadır (Resim 100).

Kapı yanında bulunan ahşap dolap içinde ve üzerinde raflara çiçek, gaz lambası, sürahi, kase gibi süs eşyaları yerleştirilmiştir. Ahşap dolabın çiçek desenlerinde oymaları vardır (Resim 101).

Aynı cephede yer alan bir diğer pencere ise camın arkasında bulunan yatak odası ile esas odanın tek gaz lambası ile aydınlatılmasını sağlamaktadır. Pencere kenarında gaz lambasının yerleştirilmesi amacıyla ahşaptan raf yer almaktadır (Resim 102).

Resim 100. Küçük Pencere-1

Resim 101. Ahşap Dolap

Resim 102. Küçük Pencere-2

Kaynak: Gürman, M. 2024 (Kişisel Arşiv).

Esas odanın en dikkat çekici özelliği odanın ahşap tavanın tam ortasında sekizgenden ahşap çerçeve ve çerçeve etrafında “1950”, “Maşallah”, “Buyurun”, “Hoşgeldiniz” yazıları ve yazılardan ortaya doğru ay-yıldız ve at nalı şekilleri oyularak tavan göbeği oluşturulmuştur. “Maşallah” yazısının ilk kısımları döküldüğünden tam okunamamaktadır. Tavanda dört adet ay-yıldız ve dört adet at nalı simetri olacak şekilde ahşap üzerinde oyulmuştur. Sekizgenin tam ortasında daire ve dairenin ortasında kanca yer almaktadır. Kancanın amacının gaz lambasının asılması için olduğu düşünülmektedir (Resim 103).

Bütün tavanı kaplayan ahşap üzerine eşit aralıklarla lineer ahşap çıtalar çakılmıştır. Tavanın ortasında bulunan tavan göbeğini zarar vermemek amacıyla aydınlatma elemanını floresan lamba tavan göbeğinin yanındaki ahşap çıta üzerine yerleştirilmiştir (Resim 104).

Resim 103. Oda Tavan Desen

Resim 104. Oda Tavan Detay

Kaynak: Gürman, M. 2024 (Kişisel Arşiv).

Oda sahibinin köy evi yıkıldığında, köy odasını evi gibi kullandığından köydeki diğer köy odalarından farklı kapısı her zaman açık değildir. Oda sahibinden ricada bulunarak kapılarını açtırıp incelemelerde bulunulmuştur.

Günün ihtiyaçlarına göre şekillenerek, değişiklikler olmuştur. Pencere kasaları değişmiştir, oda içerisinde tadilatlar yapılmıştır. Farklı kullanıma rağmen odanın tavanı ilk hali ile günümüze ulaşmıştır. Cephede boyalarda dökülmesi görülmektedir.

3.6. KATALOG-7: CUMALI KÖYÜ-RAMAZAN SÖMÜRGEN (MUHTAR ODASI) KÖY ODASI

Ramazan Sömürgen'e ait olan köy odası 1991-92 yılında inşa edilmiştir. Ramazan Sömürgenin Cumalı köyü muhtarı olduğundan köy odası muhtarlık olarak kullanılmaktadır. Güney doğu cephesinden giriş sağlanmaktadır (Resim 105). Yapının ana giriş kapısının önünde rüzgarlık bölümü bulunup tek odalıdır (Resim 106).

Resim 105. Katalog-7 Oda Plan Şeması

Resim 106. Oda Giriş Bölümü

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Yapı düz ahşap tavan üstü kiremit kaplı, çatısı iki kırmalı çatıdır. Odanın ana giriş kapısının önünde bulunan rüzgarlık bölümünün sonradan eklendiğinin, çatıda kullanılan farklı malzemelerden belli olmaktadır. Rüzgarlığın çatısı ahşap üstü shingle kaplama yapılmış, shingle üzerine metal sac levha ile kapatılmıştır (Resim 107).

Dış cephesi oldukça sade, süssüz olan muhtar odasının sıva üstü narçiçeği renginde cephe boyası ile boyanmıştır. Yapının ana giriş kapısının olduğu güney doğu cephesinde aynı zamanda yapının 3 kanatlı pvc pencere de yer almaktadır (Resim 108).

Köy odasının kuzey doğu cephesi ile güney batı cephelerinin sağır düz duvardan oluşması yan parselde bulunan yapıların bahçelerine bakmasından kaynaklanmaktadır. Odanın güney doğu cephesindeki pencerenin altında ahşaptan oluşmuş, oturma alanı bulunmaktadır. Yaz günleri oturulup vakit geçirilmesi için oluşturulmuştur.

Resim 107. Oda Ön Görünüş-1

Resim 108. Oda Ön Görünüş-2

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Metal ana giriş kapısı yol kotundan 0.45metre yukarıda olduğundan kapı önünde 3 basamak ile esas odaya ulaşılmaktadır. Rüzgarlık bölümünün doğu duvarında dışarıya açılan bir penceresi de yer almaktadır (Resim 109).

Odanın üç duvarını çevreleyen yerden 0.75 metre yüksekliğinde lamine kaplamalı mdf den yapılmış sedir ve sedir üzerinde oturmak için minderlerde yer almaktadır. Sedir üzerindeki duvarlarda Türkiye haritası, takvim, saat, bayrak ve Atatürk portresine asılmıştır (Resim 110).

Resim 109. Ana Giriş Kapısı

Resim 110. Oda İç Mekan Panoramik Görüntü

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Odanın duvarları tuğladan yapılip üzeri sıva ile kaplanmıştır. Odanın tavanı lamine kaplamalı mdfdir. Oda tavanının ortasındaki floresan lamba ile aydınlatılma sağlanmaktadır.

Odanın ısıtılması, odanın ortasında bulunan soba ile sağlanmaktadır. Soba batı duvarına yakın ve batı duvarındaki havalandırma boşluğundan dışarı duman çıkışı sağlanmaktadır (Resim 111).

Odanın güney batı duvarında küçük lavabo, lavabo yanında masa yer almaktadır. Lavabonun üstünde; çay bardakların, çaydanlığın, kavanozların konulması için raflar bulunmaktadır. Batı köşesinde odanın ihtiyaçları için sedir ile duvar arasına beyaz ahşap dolap yerleştirilmiştir (Resim 111).

Resim 111. Oda İç Mekan Lavabo

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Köy muhtarlığı gün içinde gelen giden olacağından sabah akşam aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Gündüzleri muhtar işleri dolayısıyla oradayken, akşamları da köyün erkekleri ile oturulup köyde yaşanan sorunların anlatılıp çözüm üretildiği, köy halkının birbiri hakkında bilgilerin edinilip öğrenilmesi gibi bilgi alışverişleri yapılmaya devam etmektedir.

Yapının duvarlarında küçük çatlamlar bulunmaktadır. Zamanın ihtiyacına durumuna göre şekillenmiştir.

Köy odasının kendi içinde bir tuvalet bölümü yoktur. Sadece küçük bir el yıkama lavabosu bulunmaktadır.

3.7. KATALOG-8: CUMALI KÖYÜ-İSMAİL ŞİMŞEK KÖY ODASI

İsmail Şimşek'e ait olan köy odası, 1995 yılında yaptırılmıştır. Tek odalı bir köy odasıdır (Resim 112). Yapının ana giriş kapısı batı cephesinde, yol kenarında bulunmaktadır. Yol kotu ile aynı hizadadır. Yapının girişinin çatısı yola doğru uzanarak dışarıda oturma alanı oluşturulmuş (Resim 113).

Resim 112. Katalog-8 Oda Plan Şeması

Resim 113. Giriş Bölümü

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

İsmail Şimşek köy odasının batı cephesi yola bakan cephesidir. Yapının batı cephesinde bulunan pencereler sayesinde odanın doğal ışık ve havalandırılması sağlanmaktadır. Cephe kademeli bir şekildedir, ön duvarda 1.10 x 1.20metre ölçülerinde tek kanatlı pvc pencere sayesinde hem doğal ışık hem de havalandırma sağlanmaktadır. Arkadan kalan duvar, tezgâhın olduğu duvar ve pencereyi içermektedir. Yapının bir diğer özelliği köy odasının önünde kenarda bulunan küçük kulübede tuvaleti bulunmasıdır (Resim 114).

Tuğlalardan üzeri sıva atılmış tuvaletin, çatısı eğimli ahşap üzeri kiremit kaplıdır. Kapısı ahşaptır, kapıdan içeri giremediğimizden iç kısmının durumu hakkında bilgi sahibi olunamamıştır. Dış duvarın kapı kenarlarında ve kapı üstlerinde kısım kısım sıva-boya dökülmelerinden tuğlaları görünmektedir (Resim 115).

Resim 114. Oda Batı Cephe Görünüş

Resim 115. Oda Tuvaleti

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Ahşap giriş kapısından girdikten sonra odanın üç duvarı çevreleyen oturma birimi karşılamaktadır. Batı cephesindeki pencere önünde ahşapların çiviler çakılarak oluşturulan oturma birimi üzerine minderler yerleştirilmiştir (Resim 116). Güney cephesinde tam kapı karşısında hazır koltuk modeli yerleştirilmiştir. Doğu duvarında boydan boya yerden 0.60metre yükseklikte sedir bulunmaktadır.

Odanın güney doğu duvar köşesinde bir saat ve Atatürk portresine yer verilmiştir. Odaya giren birisinin girince görebileceği, odanın herhangi bir noktasından görülebileceği bir köşede yer almaktadır (Resim 117). Odanın doğu duvarında 0.55 x 0.50metre ölçülerinde kareye yakın küçük pvc pencere bulunmaktadır. Küçük pencere odanın doğu cephe bitişiğinde bulunan, oda sahibine ait olan depoya açılmaktadır. Doğal ışık aydınlatması sağlamasa da havalandırma için yeterli durumdadır (Resim 118).

Resim 116. Ana Giriş Kapısı

Resim 117. Güney Doğu Köşe

Resim 118. Doğu Duvarı

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Odanın güney batı köşesinde bulunan küçük tezgâh odanın ihtiyacını karşılamaktadır. Tezgâhın hemen yanında bulunan soba odanın ısıtılmasını sağlamaktadır. Tuğlaların yükseltilerek üzeri terazzo beton dökülerek tezgâh oluşturulmuştur. Tezgâhın iki duvarı üç sıra seramik kaplama yapılmıştır. Tezgâh üzerinde evye, küçük tüp, üstünde çaydanlık ve küçük bulaşıklık yer almaktadır. Tezgâh önündeki boşluk; örtü gerilerek kapatılmaya, gizlenmeye çalışılmış. Tezgâh üstünde 0.75 x 1.00metre ölçülerinde bulunan pvc pencere tezgahın ve odanın hem doğal ışık almasını hem de havalandırılmasını sağlamaktadır. Tezgahında bitişik olduğu batı duvarında bulunan raf üzerinde kavanozların depolanmaktadır (Resim 119).

Odanın tavanı ahşap plakalar ile kaplanmış, plaka üzeri de uzun ince ahşap çıtalar, aralarına da kısa ahşap çıtalar yerleştirilmiştir. Odanın iç mekân yüksekliği normal yükseklikten düşük kaldığından tavanın tadilat görüp ahşap plakalar ile kapatıldığını düşünülmektedir. Kısa ahşap çıtaların birinden odanın aydınlatılmasını sağlayan ampul bulunmaktadır. Elektrik kabloları ahşap plaka ile çatı arasında kaldığından kablolar görünmemektedir (Resim 120).

Resim 119. Kuzey Batı Köşesi

Resim 120. Oda Tavanı

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Köy odası kış akşamları erkeklerin gelip oturduğu, erkeklere has bir oda olma özelliğini korumaktadır. Dışarıdan misafirler fazla gelmediğinden konaklamada fazla olunmamaktadır.

3.8. KATALOG-9: CUMALI KÖYÜ-ŞEVKET SÖMÜRGEN KÖY ODASI

Hanife Sömürgen'e ait olan köy odasının yapım tarihi 1948 tarihi öncesinde olduğu ama tam net tarih bilinmemektedir. Köy odası iki katlı, alt katta ahır üst katta esas

oda bulunmaktadır. Ahır kapısının büyük ahşap kapısı ile kendini göstermektedir. Ahır artık farklı bir işlevde depo alanı olarak kullanıldığından incelemelerde bulunulmamıştır (Resim 121).

Şevket Sömürge köy odasının ahır kapısı, veranda, esas oda giriş kapısı güney cepheye bakmaktadır. Yapının yığma bina olduğu, ahşap kirişleme tavanları ile kerpiç duvarlarını dışarıdan belli olmaktadır (Resim 122).

Resim 121. Katalog-9 Oda Plan Şeması

Resim 122. Güney Cephe Görünüşü

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Köy odasının batı duvarının bitişiğinde tek katlı küçük tuvalet bulunmaktadır. Ahşap kapısı olan tuvaletin kilitli olmasından iç kısmı hakkında bilgi sahibi olunamamıştır. Tuvaletin çatısı eğimli kiremit çatıdır (Resim 123).

Yapının zemin katında batı cephesinde bulunan ahşap merdiven ile üst kattaki esasa odaya ulaşım sağlanmaktadır. Merdivenlerle 2.00 kotundaki verandaya, verandadan da odaya geçiş sağlanmaktadır (Resim 124).

Resim 123. Oda Tuvaleti

Resim 124. Oda Merdiveni

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Köy odasının güney cephesinde bulunan ahşap ana giriş kapısı ile odaya giriş yapılmaktadır. Odanın güney duvarında merdivenlerden çıkıldıktan sonra ulaşılan verandaya bakan dikdörtgen 1.50 x 1.20metre ölçülerinde ahşap pencere bulunmaktadır. Hemen pencere üzerinde giriş kapısına doğru uzanan ahşap çıta yer almaktadır. Pencere önünde yine ahşaptan yapılmış, tek kenarında korkuluk olan üzerinde minderleri ile birlikte oturma birimi yapılmıştır. Batı duvarına baktığımızda yeşil renkte ahşaptan gömme dolap kapağı bulunmaktadır (Resim 125).

Resim 125. Oda Güney Duvarı

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Odanın batı duvarında diğer köy odalarında farklı ocak karşımıza çıkmaktadır. Duvarın soldan sağa; gömme dolap, ocak ve gömme dolap olmak üzere sıralanmaktadır. Oda artık soba ile ısıtıldığından ocak günümüzde artık kullanılmamaktadır. Bu yüzden ocağın iç tarafından önüne metal levha konulmuştur. Ocağın önüne iki tane hazır ahşaptan koltuklar getirilerek oturma alanı çoğaltılmıştır. Ocak ile dolap arasında takvimler yerleştirilmiştir. Dolap ve ocağın üst hizasında duvarın boydan boya devam eden ahşap raf ve rafların üzerinde de sobanın havalandırma bacası yer almaktadır (Resim 126).

Odanın ocağına yakından baktığımızda, odada bulunan diğer ahşaplarında olan yeşil renk göze çarpmaktadır. Ocağın yan taraflarında yeşil renkte ahşabın içinde dikdörtgen şeklinde oyularak kırmızı renge boyanmıştır. Bu dikdörtgenin üzerinde yan yana üç küçük oyuk açılarak o alanlarda kırmızı renge boyanmıştır. Ocağın üç kısmında dalgalı şekillerde niş ve etrafı kırmızı renkte çerçevelenmiş şekilde renklendirilmiştir (Resim 127).

Resim 126. Oda Batı Duvarı-1

Resim 127. Oda Ocağı

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Odanın kuzey duvarı sağır bir şekilde hiçbir açıklık veya hareket yoktur. Sadece odanın batı duvarında bulunan rafın hizasında kuzey duvarının yarısına kadar yeşil renkte ahşap çıta devam etmektedir. Duvarda Kâbe görsellerinin olduğu iki adet örtü asılmış, örtülerin altına hazır mobilya koltuğu yerleştirilmiştir (Resim 128).

Resim 128. İç Mekan Perspektif

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Odanın doğu duvarına baktığımızda cumbalı penceresi ve cumbayı yeşil renkte ahşap çıta çerçevelemektedir. Pencere 1.40 x 1.20metre ölçülerinde, dikeyde dörde, yatayda ikiye bölünmüş ahşap çerçeveden oluşmaktadır. Pencere önünde ahşaptan yapılmış üzerinde minder bulunan oturma birimi bulunmaktadır(Resim 129). Oturma alanı üzerinde eski bir radyo yerleştirilmiştir (Resim 130).

Resim 129. Oda Doğu Duvarı-1

Resim 130. Doğu Cephe Pencere

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Kuzey duvarındaki ahşap çita üzerine soldan sağa; Atatürk portresi, aile büyüklerinden birinin at üzerinde fotoğrafı, aileden birinin renkli askerlik fotoğrafı, aile büyüklerinden birinin siyah-beyaz askerlik fotoğrafı bulunmaktadır. En sağdaki çerçevenin alt kısmına vesikalik fotoğraflar yerleştirilmiştir. Ahşap çitanın üzerine askılık aparatları monte edilerek havlu asılmasını sağlanmıştır (Resim 131).

Duvarı boyunca devam ettiğimizde gri çerçeve içerisinde renkli Atatürk portresi ve yanında özlü sözün yazılı olduğu çerçeve bulunmaktadır. Ahşap çitaya çivi çakılarak küçük bir ayna asılmıştır (Resim 132).

Resim 131. Kuzey Duvarı Sol Kısmı

Resim 132. Kuzey Duvarın Sağ Kısmı

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Doğu duvarındaki koltuk ve pencere devamında sonradan yapıldığını düşündüğümüz lavabo yer almaktadır. Lavabonun ön tarafına ahşap ve ahşabın altına örtü gerilerek alt kısım kapatılmış, lavabonun sağ ve sol tarafında ahşaptan dolap yer almaktadır. Lavabo üstüne yer sofrası asılmış, hem ortada yer kaplamamış oluyor hem de yer sofrasının ayaklarını raf olarak kullanarak çaydanlık yerleştirilmiştir (Resim 133).

Dikdörtgen eğimli taşın duvara bitişik kısmında gider bulunmaktadır. Taşın ön tarafı ahşap ve ahşaba örtü gerilerek alt kısmı kapatılmıştır. Lavabo armatürün olduğu duvarda taş genişliğinde beş sıra seramik kaplanmıştır. Seramiklerin üstüne örtü gerilip, örtü üzerinde yer sofrası asılmıştır. Lavabo taşında çatlaklar ve kararmalar mevcuttur. Taş ile seramik birleşim yerleri yine kararmalar oluşmuştur (Resim 134).

Resim 133. Güney Doğu Köşe

Resim 134. Oda Lavabo

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Odanın pencereleri önünde bulunan ahşaptan yapılmış oturma birimlerinin kenarlarında yine ahşaptan korkuluk yapılmıştır. Korkuluklar, dik köşeli dikdörtgen çerçevenin içinde yuvarlak şeklinde kesilmiş dört tane ahşap yerleştirilmiştir. Düz ve sade oturma birimine hareketlilik katmış ve odanın tamamında hakim olan yeşil renk ile boyanarak uyum sağlamıştır (Resim 135).

Resim 135. Oturma Birimi Korkuluk

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Duvarların bazı kısımlarında çatlaklar mevcuttur. Geçmiş zamanın durumuna göre ocak işlevini yitirip sobaya geçilmiştir. Odanın tavanı ilk hali ile durmaktadır. Sadece zaman içinde bakıma ihtiyaç duymuştur. Odanın içindeki ahşap kapı, pencere kenarları kısım kısım renkleri soyulup ham ahşap görünmektedir.

3.9. KATALOG-10: CUMALI KÖYÜ-BEYTULLAH KÖKSALAN KÖY ODASI

Beytullah Köksalan'a ait olan köy odası 2004 yılında yapılmıştır. Tek katlı olan köy odası dönemin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmiştir. Yapının güney cephesinde yer alan metal giriş kapısından geçilerek köy odasının giriş holüne ulaşılmaktadır. Köy odasının planına baktığımızda batıda esas oda, kuzeyde tuvalet ve mutfak yer almaktadır (Resim 136).

Resim 136. Katalog-10 Oda Plan Şeması

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Yapının açık olarak güney ve batı cepheleri görülmektedir. Ana girişi ve esas odaya ait olan bir pencere güney cephesinde bulunurken, yine esas odaya ait tek pencerede batı cephesinde bulunmaktadır. Yapının giriş kapısına ulaşmak için yol kotundan 1.40metre kotuna 7 basamakla çıkılmaktadır (Resim 137).

Tuğladan yapılmış köy odasının cephesinde giriş kotuna kadar sıva üzeri pürüzlü bırakılarak siyah boyanmış, giriş kotundan üstü düz sıva yapıp bırakılmış (Resim 137).

Resim 137. Oda Güney-Batı Cephe Görünüş

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Ana giriş kapısından girdikten sonra tuvalete açılan ahşap kapı karşılamaktadır (Resim 138). Köy odasının giriş holünün batı duvarında esas odaya geçen ahşap kapı bulunmaktadır (Resim 139).

Resim 138. Oda Giriş Kapısı

Resim 139. Esas Oda Giriş Kapısı

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Kapının önünde ahşap dolaba yer verilmiştir. Ahşap dolaptan sonra odanın üç duvarını çevreleyen yerden 0.50metre yükseklikte olunan sedir ile yerleştirilmiş ve sedir üzerinde de minderler bulunmaktadır (Resim 140).

Odanın batı duvarında 0.80x1.20 metre ölçülerinde tek kanatlı ahşap pencere yer almaktadır. Pencere ile duvar arasında takvim ve saat asılmıştır. Odanın güney duvarında 1.35x1.20 metre ölçülerinde tek kanatlı ahşap pencere yer almaktadır (Resim 141).

Resim 140. Oda Batı Duvarı

Resim 141. Oda Güney Batı Köşesi

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Köy odasının tavanında ahşap malzemeler kullanılarak kirişleme yapılmıştır (Resim 142).

Odanın kuzey cephesinden bulunan mutfak, esas odaya giriş sağlayan kapının arkasında bulunan kapıdan ulaşılmaktadır. 1.80 metre uzunluğunda olan tezgah, duvar kenarlarından tuğlalarla yükseltilerek tezgah üstü fayans kaplama yapılmış, aynı seramikler tezgahın üç tarafındaki duvarda üç sıra kaplama devam etmiştir. Tezgâh üstü dolaplar yerleştirilmiştir. Tezgâhın orta kısmında eyve ve duvara monteli armatür bulunmaktadır (Resim 143). Mutfak tezgâhın karşısında yüklüğe açılan kapı yer almaktadır.

Resim 142. Odanın Tavanı

Resim 143. Oda Mutfak

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Ana giriş kapıdan girildikten sonra tam karşıda yer alan kapı köy odasının tuvaletine açılmaktadır. Bir lavabo ve bir alaturka olan tuvalette, yerler ve duvarın yarısına kadar fayans kaplaması yapılmıştır. Tuvaletin tavanı ahşap kirişleme olduğundan, ahşap açık bir şekilde görülmektedir (Resim 144).

Resim 144. Oda Tuvaleti

Kaynak: Gürman, M. 2023 (Kişisel Arşiv).

Köy odası köydeki diğer köy odalarına göre geç tarihli olduğundan mevcut bozulmalar mevcut değildir. Zamanın ihtiyaçlarına göre farklılık tabi ki göstermektedir.

Beytullah Köksalan köy odası, günümüzde oda sahibinin il dışında yaşayan oğulları, torunları geldiğinde konaklama olarak kullanılmaya devam etmektedir. Kış akşamları köy halkı ile oturulup sohbet edilmeye, bayramları bayramlaşma olarak kullanılmaktadır.

Susuzosmaniye ve Cumalı köylerinde bulunan 12 köy odasının mevcut durumu, işlevi, iç-dış bozulmaları, kültürel katkı ve sosyal etki olarak durumları hakkında bilgi sahibi olmak ve bilgileri toplamak adına Tablo 13 oluşturulmuştur. Mevcut durumun; yıkılmış, yıkılmamış olarak; işlevinin; devam ediyor, devam etmiyor olarak; bozulmaların; iç ve dış cephe bulunan çatlaklar, dökülmeler, renk solmaları, çizikler vb. detaylandırılmıştır. Köy odalarının ilk yapım sürecinden bugüne kadar ne gibi durumlar için kullanıldığını, köy odasını konaklama olarak bilsek te sosyal açıdan önemli katkıları bulunmakta ve bu durumu tablonun kültürel katkı sütununda bahsedilmiştir. İncelenen köy odaları günümüzde ne gibi durumlar için kullanıldığının bilgisini sosyal etkiler sütununda da bahsedilmiştir.

Tablo 14. Susuzosmaniye- Cumalı Köyü Köy Odaları

SUSUZOSMANİYE-CUMALI KÖYÜ KÖY ODALARI						
Köy Odaları	Mevcut Durum	İşlev	BOZULMALAR		Kültürel Katkı	Sosyal Etki
			İç	Dış		
Katalog-1 : Emin Çavuş Köy Odası	Yıkılmamış	Devam Ediyor	-	-Kabarma	Muhtar Odası Adliye Sağlık Ocağı	Bayramlaşma, Gençlerin toplanması, Düğün- dernek yemek yenilmesi
Katalog-2 : Abdurahman Doğan Köy Odası	Yıkılmamış	Devam Ediyor	-Çatlak - Tavan değişikliği	-Çatlak -Dökülme	Köy Odası	Bayramlaşma,
Katalog -3 : Ahmet Sadık Taşpınar Köy Odası	Yıkılmamış	Devam Ediyor	-Çatlak -Çizik -Solgun renk	-Çatlak -Dökülme -Eklemeler	Muhtar Odası	Oda sahibinin torunlarının toplanması, eğlenmesi
Katalog-4: Tezcan Demirbaş Köy Odası	Yıkılmamış	Devam Etmiyor	-Çatlak -Ahır sıva yapılmış	-Çatlak	Köy Odası	Köy evi olarak kullanılmaktadır.
Katalog-5: Sabirler Köy Odası	Yıkılmamış	Devam Etmiyor	-	-Çatlak - Dökülmeler	Köy Odası	Köy evi olarak kullanılmaktadır.

Tablo 14 (Devam). Susuzosmaniye- Cumalı Köyü Köy Odaları

SUSUZOSMANİYE-CUMALI KÖYÜ KÖY ODALARI						
Köy Odaları	Mevcut Durum	İşlev	BOZULMALAR		Kültürel Katkı	Sosyal Etki
			İç	Dış		
Katalog-6 : Kamil Uçar Köy Odası	Yıkılmış	Devam	-	-	Muhtar Odası Köy Odası	-
Katalog-7: Ramazan Sömürge Köy Odası	Yıkılmamış	Devam Ediyor	-Çatlak -Kabarma	-Dökülme	Köy Odası	Gündüzleri muhtar odası olarak, Geceleri köyün erkekleri toplanmaktadır.
Katalog-8: İsmail Şimşek Köy Odası	Yıkılmamış	Devam Ediyor	-Çatlak	-Çatlak	Köy Odası	Geceleri köyün erkeklerin toplanmaktadır.
Katalog-9: Şevket Sömürge Köy Odası	Yıkılmamış	Devam Ediyor	-Kabarma -Dökülme	-Çatlak	Muhtar Odası Sağlık Ocağı	Köyün erkeklerin toplanmaktadır.

Tablo 14 (Devam). Susuzosmaniye- Cumalı Köyü Köy Odaları

SUSUZOSMANİYE-CUMALI KÖYÜ KÖY ODALARI						
Köy Odaları	Mevcut Durum	İşlev	BOZULMALAR		Kültürel Katkı	Sosyal Etki
			İç	Dış		
Katalog-10: Beytullah Köksalan Köy Odası	Yıkılmamış	Devam Ediyor	-	-Çatlak -Dökülme	Köy Odası	Bayramlaşma, Düğün-dernek toplu yemek yenilmesi, Gençler eğlence için toplanmaktadır.
Katalog -11:	Yıkılmamış	Devam Etmiyor	-	-	-	-Köy evi olarak kullanılmaktadır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Tez çalışması Afyonkarahisar ili İhsaniye ilçesi Susuzosmaniye ve Cumalı köylerinde 12 köy odası tespit edilmiştir. İncelenen köy odalarının bazıları yıllar içinde tadilat geçirmiş, bazıları ilk hali ile günümüze ulaşmıştır, bazıları farklı işlevlerle kullanılmakta ve bazıları da yıkılmıştır.

Köy odalarında yapı malzemesi olarak ne kullanıldığına anlaşılmaması için köy oda sahipleriyle görüşülmüştür. Köy odalarının mimari yapısının algılayabilmek ve iç mekanı değerlendirebilmek için yerinde rölöveler alınmış ve analiz yapılmıştır.

Tez çalışması kapsamında incelenen 12 köy odasının 2 tanesi yıkılmıştır, 5 tanesi ayrı, 5 tanesi ise oda sahibinin evine veya ahırına bitişik durumdadır. Yapılar tek katlı ya da iki katlı olarak inşa edilmiştir. 7 adet köy odası tek katlılardır ve doğrudan toprağa oturmamaktadır. Odalara birkaç basamakla ulaşılmaktadır. 3 köy odası ise iki katlıdır. Yapıların alt katı ahır, üst katı oda olarak kullanılmaktadır. Plan tipi olarak 2 tip köy odası bulunmaktadır. Köy odalarının plan tipleri tek oda ve giriş + oda şeklindedir. İncelenen köy odalarının 3'ü tek oda, 7'si ise giriş + oda plan düzenindedir. Giriş bölümlerinde mutfak tezgahı veya tuvalet bulunmaktadır.

Köy odalarının yapımında kullanılan malzemeler analiz edildiğinde; 6'sının yığma kerpiç, 3'ünün ise tuğla duvardan yapıldığı görülmüştür. Tuğla duvar malzemesi kullanılarak yapılan köy odaları yakın tarihte yapıldığı için diğerlerinden farklıdır. Analiz edilen köy odalarının dokuzunun ahşap tavan üzeri kırma çatılı olduğu tespit edilmiştir.

Köy odalarının iç mekanları analiz edildiğinde, 9 köy odasından 2'sinin tavanının ahşap kirişli olduğu, 3'ünün tavanının düz ahşap olduğu, birinin tavanının ahşap ile pvc karışık ve düz olduğu, üçünün tavanın da pvc kaplamalı düz olduğu tespit edilmiştir. Köy odalarının iç mekanlarında kullanılan ortak donatıların, gömme dolap, sedir ve ahşap raf olduğu gözlemlenmiştir. 6 köy odasında gömme dolap, 8 köy odasında sedir ve 7 köy odasında da ahşaptan raflar mevcuttur.

Tablo 14 incelediğimizde 12 köy odasının 2 tanesi yıkıldığı, 2 tanesinin farklı işlevle kullanıldığı ve geri kalan sekizinin aktif şekilde köy odası olarak kullanıldığı görülmektedir. Zaman içinde değişen ihtiyaçlar, gereksinimler ve yapıdaki bozulmalardan ötürü köy odaları tadilat geçirmiştir. Genel olarak çoğu köy odasının iç mekan duvarlarında çatlama ile karşılaşmıştır. Dış cephede ise çatlama, yer yer dökülmeler ve duvar yüzeylerinde kabarmalar mevcuttur.

Köy odalarının rölöve çizimleri yanında oda sahipleri ile yapılan görüşmelerde sosyolojik ve kültürel açıdan da köy odalarının önemli olduğu gözlemlenmiştir. Köy odaları sadece konaklama ihtiyacını karşılamaktan öte sosyal ihtiyaçları da sağlayan birimlerdir.

Muhtarın veya köy halkının görevlendirdiği “Korcu”, köyün huzuru için olan biten her şeyi köy odasını muhtar odası olarak kullanan muhtara gelip iletirmiş. Köy içerisinde bir vukuat, durum olduğunda köy odası içerisinde sorunlar dinlenip çözümlenirmiş. Sosyalleşilen ve sorunlara çözüm üretilen bir ortak mekan olmanın yanı sıra sağlık ihtiyaçları için de köy odaları kullanılmış. Köylünün acil durumlarda ihtiyacı olabilecek ilaçları köy odasında bulundurulmuştur. Aşı veya herhangi bir durum için köye gelen doktorların sağlık ocağı gibi köy odası kullanılmıştır.

Köy odaları, eski dönemlerde halkın merkeze istedikleri zaman gidememelerinden ötürü her türlü ihtiyacı karşılayacak nitelikte olup, kendi içinde köyün idari birimlerinden biri olmuşlardır. Günümüzde ise imkanların artmasından ve ulaşımın kolaylaşmasından kaynaklı; köy odaları bayramlarda bayramın ilk günü aile bireylerinin namazdan sonra toplanıp bayramlaştığı, köyün gençlerinin toplanıp oyunlar oynadığı, kış gecelerinde köyün erkeklerin toplanıp sohbet ettikleri, il dışından gelen misafirlerin konakladığı ve evi yıkıldığı için odayı köy evi olarak kullandığı birimler haline gelmiştir. Köy halkının birlik beraberliği günümüzde devam etmektedir ve sosyalleşme, kültürel alışverişi bağlamında köy odaları aktif kullanılmaktadır.

Sonuç olarak; literatür taramaları sonucunda yazılı bir kaynağa ulaşılamayan bu köy odaları, yerinde incelenerek, ölçümler yapılarak köy halkıyla görüşmeler gerçekleştirilerek; mimari ölçekte, sosyal ve kültürel ölçekte analiz edilmiştir. Hem somut hem de somut olmayan kültürel miras niteliği taşıyan köy odalarına ilişkin bilgilerin ve belgelerin gelecek kuşaklara aktarılması önemlidir. Tez çalışması kapsamında analiz edilen köy odalarının bazıları yıkıldığı için yeterli bilgiye ulaşılamamıştır ancak yıkılmak üzere olan köy odalarına ilişkin veriler elde etmek ve bu verileri arşivlemek köy odalarına ait envanterinin oluşturulması bağlamında önem arz etmektedir. Köy odaları gibi geleneklerin yaşatıldığı ve yaşatılması için çaba gösterilen somut ve somut olmayan kültürel mirası korumak için tedbirler alınmalı ve bu miras gelecek kuşaklara aktarılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Abdurrezzak, A. O. (2011). *Kastamonu Köy Odalarının Sosyal, Kültürel ve Ekonomik İşlevleri Üzerine Bir Araştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2017. *Afyonkarahisar İli 2017 Yılı Çevre Durum Raporu*. Erişim Tarihi 16.03.2023
<https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/son-afyonkarahisar2017-yili-cevre-durum-raporu-20180917152842.pdf>.
- Alver, K. (2018). *Yerli Yerinde*. İstanbul: İz Yayınları.
- Arat, Y. (2011). *Geleneksel Türk Evi İç Mekan Donatılarının Antropometrik Verilere Dayalı Analizi; Konya Evleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Atlı, S. (2016). *Geleneksel Sohbet Toplantılarının Türkiye'deki Yayılma Sahası ve Güncel Durumu*. Anadolu Sohbet Gelenekleri ve Yaren-Bildiriler, Çankırı Karatekin Üniversitesi Yayınları: 10, YAMER (Yaran Kültürü Uygulama ve Araştırma Merkezi) Yayınları: 1, 59-81.
- Ayverdi, İ. ve Topaloğlu, A. (2007). *Kubbealtı Lugatı Türkçe Sözlük*. Kubbealtı, İstanbul.
- Bilir, M. (2004). Geleneksel Köy Odalarından Çağdaş Halk Odalarına Halk Eğitimi Açısından Tarihsel Bakış. *Folklor/Edebiyat*, 10(37), 9-16.
- Canozan, A.Ş. (1992). Sivas Köylerinde Misafir Odaları Üstüne Bir Sohbet. *Revak Dergisi*, 45-48.
- Çağatay, N. (1981). *Bir Türk Kurumu Olan Ahilik*. Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları.
- Ekici, M. (1990). Batı Anadolu Köy Odaları. *Türk Kültürü*, 332, 744-751.
- Ersoy, G. A. (2017). Yozgat Büyükcirli Köyü Köy Odaları. *Kalemşi (Türk Sanatları Dergisi)*, 5(10), 91-117.
- Geray, C. (1985). *Türkiye'de Köysel Yerleşme Düzeni*. Köy Sosyolojisi Okuma Kitabı (der.Oğuz Arı), İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Gökçen, A. ve Ulutaş, E. (2019). Toplumsal Bir Tip: Misafir. *Adam Akademi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 111-136.
- Güneş, M. (2016). 93 Harbi Sonrasında Karahisar-I Sahib'e (Afyonkarahisar) Yerleştirilen Bulgaristan, Bosna-Hersek Ve Girit Muhacirleri (1884-1904). *The Journal of Academic Social Science Studies*, 49, 63-86.
- Halaçoğlu, A. (2002). *Bulgar Mezâlimi*. (Editör: Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca) Türkler , (13. Cilt) (s. 308-315), Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- İpek, N. (1999). 93 Muhacereti. (Editör: Güler Eren, Kemal Çiçek, Cem Oğuz) Osmanlı 4 (s. 661-668), Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Karadeniz Ö., Y. (2010). *Geleneksel Afyonkarahisar Evlerinin Sürdürülebilir Mimarlık İlkeleri Bağlamında Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karakaya, Y. (2017). *Ayakta Kalan Köy Odaları: Köy Odalarının Sosyal İşlevleri ve Oda Yarenlikleri*. (Ed. Z. Akdoğan).
- Karal, E.Z. (1988). *Osmanlı Tarihi, (VIII. Cilt)*. 3. Baskı, Ankara: TTK. Yayınları.
- Kocacık, F. (1980). *Balkanlardan Anadolu'ya Yönelik Göçler (1878- 1890)*. Osmanlı Araştırmaları I, İstanbul: 137-190.
- Korkmaz, H.Ş. ve Kaplan, A. (2021). *Afyonkarahisar İli İhsaniye İlçesi 'nde Bulunan Allah (c.c.) Dostları*. Konya: Dizgi Ofset.
- Kuban, D. (1995). *Türk "Hayatlı" Evi*. İstanbul.
- Özdeğer, O.M. (2019). *Sivas İlbeyli Köylerinde Köy Odaları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

- Özkan, A. (2012). Geçmişten Günümüze Konya İli Akören İlçesinde Bulunan Köy Odaları. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(22), 1-4
- Parmaksızoğlu, İ. (2000). *İbn Batuta Seyahatnamesi'nden Seçmeler*. Ankara: Kültür
- Pürlü, K. (2002). *Sivas'ta İlbeyli Türkmenleri*. Sivas: Sivas Belediyesi Kültür Yayınları.
- TDK Ansiklopedisi (1998). 9.basım, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu, Ankara.
- TDV İslam Ansiklopedi (2020). Ankara.
- Tuztaşı, U., Uysal, M., ve Akdeniz, F., (2014). A (Forgotten) Vernacular from Anatolian Villages: Guestrooms in Sivas/Turkey". *Folklore*, 56, 93-116.
- Türkçe Sözlük 2. (1988). Türk Dil Kurumu, Ankara.
- Uçma,İ.(2017). *Bir Sosyal Siyaset Kurumu Olarak Ahilik* (3). İstanbul: İşaret Yayınları.
- Uyan, M. *Anılarla Afyonkarahisar*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayını.
- Yasa, İ.(1968). The Impact of Rural Exodus On The Accupatianal Patterns of Cities. *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 22(2), 151-170.

